TWEEDE JAAR, N°. 265. 1838. VRIJDAG, 21 SEPTEMBER.

DE AVONDBODE,

ABONNEMENT
AAN HET BUREAU VAN HET BLAD,
Warmoesstraat, N°. 206.
En bij alle Boekhandelaars en Postkantoren van het Rijk.

Brieven, Gelden, enz., moeten *franco* worden ingezonden.

ALGEMEEN NIEUWSBLAD

PRIJZEN
VOOR 3 MAANDEN,
te *Amsterdam*.............. f 7.—
en *Buitensteden* franco..........

Advertentien.
ZEVEN REGELS of minder.................. f 1.75.
Elken regel meer.................. - 25.
ZEGEL voor elke advertentie en herhaling.... - 35.

voor Staatkunde, Handel, Nijverheid, Landbouw, Kunsten en Wetenschappen.

Bij dit Nommer behoort een Bijvoegsel.

EENIGE WOORDEN TOT HERINNERING AAN DE WAARDE DER AANDEELEN IN DEN RIJN-SPOORWEG.

(SPOORWEG VAN AMSTERDAM OVER UTRECHT NAAR ARNHEM).

(*Ingezonden.*)

De lezers der vroegere vertoogen over dit onderwerp hebben den steller derzelve daaruit leeren kennen, als volstrekt niet behoorende tot de voorstanders der aandeelen in alle zoogenaamde industriële ondernemingen, waarvan, in den beginne van dit jaar, schier elke dag nieuwe zag opkomen, als of de daartoe vereischte millioenen niet anders waren dan kiezelsteenen, die men aan de oevers der rivieren naar welgevallen konde oprapen. Geen twijfel, of de meeste dier ondernemingen mogten als voordeelig beschouwd worden *voor het publiek in het algemeen*, hetwelk, naar verkiezing, van hare voortbrengselen, spoorwegen of stoombooten, bougies of vervoerbaar gaz, al dan niet gebruik kon maken, en in zoo verre was haar ontstaan den belangeloozen aanschouwer niet onaangenaam; doch daarentegen waren weinig goede kansen te voorzien voor de ligtgeloovige *deelnemers*, voor hen, die zich door een schoonklinkend prospectus tot operatiën lieten verleiden, waarvan het welslagen mogelijk, maar in het minste niet zeker was, en die zich dus voor het geheele publiek, als ware het, in de bres stelden. Als de loterijhandelaar met gezwollen lofspraken zijne twijfelachtige waar te koop aanbiedt, waagt somwijlen ook de meest beradene eenen matigen inleg, het zij dan uit bloote aardigheid, het zij in de gedachte, dat de voorspellingen van den debitant, onder begunstiging van de grillige fortuin, zich kunnen verwezenlijken. Maar geen nadenkend wezen is blind genoeg, om aan de stellige vervulling van de hem voorgespiegelde uitzigten te gelooven, geheel zijn vermogen in zulke loten te beleggen, of verbindtenissen aan te gaan op de trekking, in de overtuiging, dat deze hem gunstig *moet* worden. Intusschen, hetgeen men in het gewone leven als dwaas of buitensporig beschouwt of belacht, geeft niemand eenigen aanstoot, wanneer, onder buitengewone omstandigheden, eene *idée fixe* alle geesten bemagtigt, dan loopt en draaft de menigte, en houdt dien voor zinneloos, die bij de algemeene beweging zijne koelbloedigheid bewaart. Aldus, terwijl hier te lande de Parijzer beurs, zoo als zij destijds zich voordeed, niet anders beschouwd werd, dan als een groot gekkenhuis, haalde men te Parijs mededoogend de schouders op over die Landen, welke, gelijk Nederland, geen onbeperkt vertrouwen in al die ondernemingen op aandeelen stelden, maar veeleer zich van deelneming daaraan verwijderd hielden, en naar den gewonen, vertrouwden stijl, voortdurend de publieke effecten kochten, welke de Parijsche en ook de Duitsche beurzen toen zoo zeer veronachtzaamden. Van Oostenrijksche Metalliek en ander soortgelijke oude effecten, die weinig kans op vermeerdering van kapitaal meer aanboden, werden destijds vrij aanzienlijke partijen van Frankfort a/m en andere plaatsen naar Amsterdam gezonden, en in de Hollandsche geldkisten gretig opgenomen; terwijl de opbrengst daarvan door den buitenlander werd belegd in de lieve, jeugdige Spoorweg-Aandeelen, die eene zoo glansrijke toekomst beloofden, en voor wier benijdenswaardig bezit men niet alleen zijn vermogen, maar zijne gezondheid en leven moedig blootstelde.

In zooverre openbare geschriften tot ondersteuning van algemeen heerschende gevoelens kunnen bijdragen, mogen wij, met eenige zelfvoldoening, ons beroemen, destijds te hebben medegewerkt om de Nederlandsche beurzen tegen de besmetting van dien algemeenen tuimelgeest te beveiligen. Echter heeft de meerderheid van het publiek zeer wel begrepen, dat, gelijk er geen regel is zonder uitzondering, zoo ook niet *al* de ondernemingen alleen dáárom, dat zij op aandeelen gebaseerd zijn als onzeker en gewaagd moesten beschouwd, en elke deelneming daaraan geweigerd worden. Men heeft, te regt, geoordeeld, dat, wanneer duizend menschen zich vereenigen en met gemeenschappelijk kapitaal eene onderneming beginnen, die onderneming daardoor niet voordeelig wordt, indien zij op zich zelve dit niet reeds is; ja, dat sommige zaken, op eene kleine of matige schaal gedreven, goede renten kunnen opleveren, terwijl zij, op eene onevenredig groote schaal gebragt, aan de verwachtingen niet voldoen. Aan den anderen kant heeft men ook ingezien, dat er grootsche en voordeelige ondernemingen zijn, die, uit hoofde van de daartoe vereischte aanzienlijke kapitalen, niet anders dan van Rijks wege of op aandeelen kunnen in het werk gesteld worden. Daarom heeft zich, in weêrwil van den algemeenen afkeer van dergelijke operatiën, nogtans eene warme belangstelling in den Rijn-Spoorweg geopenbaard, zoo zelfs, dat, kort na de afkondiging van het Koninklijk besluit van 30 April, de nog ongeboren aandeelen met niet minder dan 20 pCt. opgeld betaald werden. Indien deze prijs zich niet lang staande hield, moet dit niet aan een minder gunstig gevoelen over de zaak op zich zelve, maar aan de bijzondere, van den alhier gebruikelijken weg afwijkende, wijze van plaatsing der aandeelen toegeschreven worden. Evenwel deden zich vervolgens tot de prijzen van 110 à 112 pCt. vele, en, naar het zich liet aanzien, meestal solide koopers op. Mogelijk, en wij komen er rondborstig voor uit, hebben de vermelde breedvoerige vertoogen, over de werkelijke waarde dezer aandeelen, eenigzins daartoe bijgedragen, in zóó verre namelijk, dat zij den wankelende, die nog met zich zelven te rade ging, of hij wel eene geldbelegging in deze effecten zoude ondernemen, tot een besluit bragten. Volgens deze vertoogen, hebben de aandeelen bij eene jaarlijksche opbrengst van $6\frac{1}{2}$ pCt. en bij berekening van $4\frac{1}{2}$ pCt. interest voor het daarin belegd kapitaal, eene zuivere waarde van 116 pCt., en bij eene jaarlijksche opbrengst van $11\frac{1}{2}$ pCt. en bij berekening van slechts 4 pCt. interest voor het daarin belegd kapitaal, eene zuivere waarde van 132 pCt.. Zoolang men dus eene opbrengst van niet minder dan $6\frac{1}{2}$ en niet meer dan $11\frac{1}{2}$ pCt., en eenen maatstaf van interest van niet meer dan $4\frac{1}{2}$ en niet minder dan 4 pCt. aanneemt, zoolang verkrijgt men voor de aandeelen eene waarde van tusschen 116 en 132 pCt.; dat wil zeggen *eene werkelijke, innerlijke waarde.* Immers behoort niet uit het oog te worden verloren het verschil, hetwelk soms, voor eenigen tijd, tusschen *deze werkelijke waarde* en tusschen den *beursprijs* bestaat. Terwijl de eerste, zoo niet op wiskundige zekerheid, dan toch op eene grondige en onpartijdige beoordeeling berust, is de laatste van duizend toevalligheden afhankelijk, zoo dat zich met geene mogelijkheid iets zekers dienaangaande laat voorspellen. Men heeft de verschijnselen der beurs, welligt met eenige reden, somwijlen bij die van het weder vergeleken; intusschen, zoo als deze door de onwrikbare wetten der natuur geregeld worden, zoo dat het bijv. in onze streken in de maand Julij bezwaarlijk en althans niet lang zou kunnen vriezen, en in de maand Januarij in de open lucht geene persiken zullen bloeijen, zoo ook heeft de gang der beurs aan zekere wetten te gehoorzamen. Des ongeacht zijn er niet weinige, die, de begrippen omkeerende, uit den oogenblikkelijken beursprijs eene gevolgtrekking maken op de werkelijke waarde, even als of hier een physike zamenhang, gelijk tusschen werking en oorzaak, bestond, en van dit volstrekt onjuist oogpunt uitgaande, de aandeelen in den Rijn-Spoorweg thans als van minder *innerlijke waarde* beschouwen, dan voor ettelijke maanden, omdat de *uiterlijke waarde*, de beursprijs, gedurende dit tijdperk eene vrij aanzienlijke vermindering heeft ondergaan.

Het is welligt niet ongepast, ten deze aan te merken, dat de gemelde vertoogen over de waarde der Rijn-Spoorweg-Aandeelen *niet* gegrond waren op redeneringen, of de Spoorweg nuttig en heilzaam was voor het rijk, of door deszelfs aanleg de zoo gewigtige verbinding met Duitschland bespoedigd en verlevendigd, of aan het reizende publiek daardoor eene versnelde en beterkoope gelegenheid geopend zou worden, enz. De overweging dezer punten moge den verheven ontwerper en beschermer van dit schoone nationale werk geleid hebben; bij eene beoordeeling der waarde van de Aandeelen komt zij minder te pas. — De voor de aandeelen gevonden waarde was op de volgende materiële punten gegrond:

1) Op de opbrengst, zoo als deze, in vergelijking met de kosten, als waarschijnlijk mag aangenomen worden.

2) Op de daaruit voortvloeijende vooruitzigten op dividend.

3) Op de soliditeit der guarantie.

De hoofdvraag is nu: is er tot dus verre iets gebeurd, hetwelk de destijds gestelde en vrij algemeen als juist erkende redeneringen kan logenstraffen?

Ad 1) De aanbesteding der aardenbaan, die kortelings plaats had, heeft het bewijs opgeleverd, dat men de begrootingen zeer naauwkeurig, zelfs eerder te ruim dan te laag genomen heeft, vermits, gelijk men weet, dit aanzienlijk werk voor plus minus *f* 40,000 onder de daarvoor geraamde som is aangenomen. Deze daadzaak is niet geheel onverschillig, vermits zij doet hopen, dat ook de andere werken minder dan het geraamde bedrag zullen kosten, of deze toch waarschijnlijk niet overtreffen zullen. De vrees, dat het werk een veel grooter kapitaal zou vereischen, dan oorspronkelijk daarvoor bestemd was, gelijk dit bij andere Spoorwegen wel is geschied, waarvan de ondernemers bijzonder belang hadden, om in het begin eene matige som op te geven en deze allengs te verhoogen, die vrees is ten eenemale ongegrond; althans er is niets gebeurd, dat ook in het minste aanleiding kan geven, om, thans meer dan voor eenige maanden, zoodanige vrees te koesteren. Wat vervolgens de opbrengst betreft, zoo is men bij een herhaald allernaauwkeurigst onderzoek tot de overtuiging gekomen, dat, met de hoogste waarschijnlijkheid, gunstiger uitkomsten te wachten zijn, dan die bij de vroegere berekening tot grondslag dienden. Om slechts één artikel te noemen: zoo heeft men omtrent de koffij het jaarlijksche vervoer op zekere kwantiteit gerekend, die, bijaldien de veilingen der Handel-Maatschappij en het vertier naar Duitschland zich op de laatst bereikte hoogte staande houden, verre zal overtroffen worden. Niet minder is dit met het begroote getal reizigers het geval, hetwelk door de vermeerderde concurrentie van stoombooten op den Rijn, wier hechte bouw ook den angstvalligsten schroom, wier uiterlijke pracht ook den meest kieschen smaak bevredigt, voorzeker naar deze streken aanmerkelijk zal toenemen, zoodat, terwijl de kosten veeleer beneden de raming blijven, de opbrengst daarentegen haar aanzienlijk zal overtreffen. Ook ten opzigte van den tijd voor den aanbouw vereischt, heeft men, van de bijzondere belangstelling des geëerbiedigden beschermers van dit werk, in deszelfs spoedige voltooijing, en van den ijver, welken het bestuur overal ten deze betoont, alle reden, de gunstigste uitkomst te verwachten.

Ad 2) Door het vooruitzigt op een verminderd kostenbedrag, op de bespoedigde voleinding van het werk, en op een rijk vertier, wordt de waarschijnlijkheid van een onder de aandeelhouders te verdeelen dividend natuurlijk verhoogd. Het zij ten deze alleen aangemerkt, dat niet slechts bij eene opbrengst van $6\frac{1}{2}$ tot $11\frac{1}{2}$ pCt. of méér, maar zoodra de opbrengst slechts het cijfer bereikt van plus minus $4\frac{1}{2}$ pCt. (als wordende zoo veel voor de vaste rentebetaling vereischt) eene jaarlijksche aflossing en bij gevolg vermindering van aandeelen; dat is, ook bij dezelfde geringe opbrengst een telkens klimmend dividendgenot voor de overgeblevene plaats heeft; zoodanig, dat bij maar 5 pCt., ja zelfs bij $4\frac{2}{3}$ pCt. zuivere jaarlijksche opbrengst, een niet onaanzienlijk getal van aandeelen zich, met den tijd, in het genot van een dividend van twintig, dertig en nog meer duizend gulden per aandeel zal kunnen verheugen; ja dat enkele aandeelen, door de fortuin begunstigd, tot zelfs een millioen guldens kunnen verwerven. Deze voorspelling is geene hersenschim, maar berust op rekenkundige zekerheid, waarvan zich elk gemakkelijk kan overtuigen. Men neme slechts eene vaste opbrengst tot grondslag, b. v. $5\frac{1}{3}$ pCt., en rekene, dat van het overschot $\frac{1}{4}$ als dividend verdeeld, en $\frac{3}{4}$ tot aflossing gebezigd worden, en men zal vinden, dat elk der aandeelen, die gelukkig genoeg zijn tot in het laatste jaar onafgelost te blijven, een dividend van meer dan eene tonne gouds verkrijgt.

Ad 3) Niemand gelooft, dat de waarde der koninklijke guarantie eenigzins verminderd is, en daar dienaangaande ook geen zweem van twijfel bestaat, zoo zoude het overbodig zijn deswege in bijzonderheden te treden.

Ook 's Lands staatkundige gesteldheid, bijaldien zij werkelijk minder voordeelig ware dan voor eenige maanden, zoude hier niets afdoen, vermits de gelden van den Spoorweg met 's Lands geldmiddelen, evenmin als de kapitalen der Nederlandsche bank, iets gemeens hebben.

Dit alles in aanmerking nemende en overwegende, verkrijgt men dit resultaat: dat de aanzienlijke prijsvermindering van dit effect volstrekt niet kan toegeschreven worden aan eene vermindering van *werkelijke* waarde of aan onrustbarende uitzigten, maar veeleer is te beschouwen als een gevolg van den loop der beurs, of als de weêrklank van hetgeen thans aan buitenlandsche beurzen geschiedt.

Overal bestaat een zeker verband tusschen de prijzen der verschillende artikelen van hetzelfde handelsvak, bijzonderlijk is dit in Frankrijk het geval. Daar leest men gewoonlijk in de handelsberigten: *les fonds publics ont été recherchés*, of *les denrées coloniales sont en hausse*, of *les actions industrielles sont très offertes*, of *les chemins de fer sont delaissés*, enz. Indien deze terugwerking van het eene artikel op het andere goed te keuren is, dan voorzeker is dit het geval bij de publieke effecten, omdat werkelijk de rust, de orde, de stabiliteit, de bloeijende financiële toestand, waarin zich één Land verheugt, welks effecten ten gevolge dier omstandigheden gevraagd worden, op den toestand van andere Landen eenen meer-

MENGELWERK.

Wij vermeenen onze lezers eene dienst te doen, door de plaatsing in ons *Mengelwerk*, ook van artikelen, die strekken kunnen tot vermeerdering van volken-kennis in het algemeen, en meer bijzonderlijk van die landen, welker meerdere bekendheid, door derzelver betrekkingen met de Nederlandsche bezittingen in *Azië*, voor onzen handel van belang kan zijn; zullende wij tot dat einde van tijd tot tijd ook uittreksels of vertalingen geven van belangrijke werken dienaangaande, die, het zij om derzelver kostbaarheid, het zij door andere omstandigheden, gerekend kunnen worden niet in de handen van een ieder te zijn. — Zoo is het artikel, dat heden in ons Mengelwerk omtrent *Japan* geplaatst is, uit het werk van den heer VAN SIEBOLD, getiteld: *Nippon Archief*, getrokken en vertaald.

Wij kunnen niet nalaten, bij deze gelegenheid de aandacht van het publiek te vestigen op het zoo even aangehaalde werk, hetwelk inderdaad beschouwd mag worden als eene belangrijke bijdrage tot uitbreiding van het gebied der kunsten en wetenschappen, zoodat het te regt bevreemden moet, dat de schrijver in de uitgave van zijn werk zoo weinig aanmoediging hier te lande heeft mogen ondervinden. Immers, daar het onderhavige werk, wegens de kostbaarheid, bezwaarlijk onder het bereik van het algemeen zal kunnen geraken, had men toch met reden mogen verwachten, dat, meer dan nu het geval schijnt te zijn, onze letterkundigen, geleerden en boekverzamelaars, wier middelen zulks toelieten, zich hetzelve zouden aangeschaft hebben.

BIJZONDERHEDEN BETREFFENDE *JAPAN*.

In geen land van *Azië* is het reizen zoo aan de orde van den dag als in *Japan*. De gedurige togten der landheeren uit hunne provinciën naar de hoofdstad *Jedo* en terug; het levendige handelsverkeer binnen 's lands, waarvan het middenpunt, de stad *Ohosaka*, alle koopers en verkoopers uit de verschillende gedeelten van het Rijk lokt, en, eindelijk, de zoo zeer in zwang zijnde godsdienstige bedevaarten: dit alles brengt in dit zoo afgezonderd, insulair Rijk zooveel levendigheid en werkzaamheid te weeg, alsof hetzelve zich daardoor tracht schadeloos te stellen voor deszelfs rust en afsluiting naar buiten.

Intusschen heeft niets zoo veel bijgedragen, om het reizen op *Japan* gemakkelijk te maken, als juist de verpligting der grooten, om de eene helft van het jaar te *Jedo*, en de andere helft in hunne gouvernementen door te brengen. Daar hunne aankomst in de hoofdstad, hunne eerste opwachting en het afscheidsgehoor bij het Hof, en zelfs de afreize van ieder hunner zoo naauwkeurig bepaald zijn geworden bij een afzonderlijk artikel van den staats-almanak, brengt de noodzakelijkheid, dat zij op de bepaalde stations op hunne reis overal de uit aanmerking van hunnen rang noodige gemakken ondervinden, mede, dat alle die inrigtingen van lieverlede zijn tot stand gebragt geworden, die thans den reiziger in *Japan* zoo veel zekerheid en gemak aanbieden, als men wel nergens in eenig ander Aziatisch Rijk in gelijke mate zal aantreffen.

De draagkoetsen en dragers vervangen aldaar de rijtuigen en paarden bij ons, terwijl de gesteldheid van het land geene andere middelen van vervoer toelaat; slechts in eenige vlakke landstreken wordt tot transport van goederen gebruik gemaakt van zware en lompe voertuigen; doch overigens geschieden zij, zonder uitzondering, door dragers en door lastdieren, zoo paarden als ossen.

De draagkoetsen verschillen naar gelang van den rang en stand der reizigers. In de eerste plaats komen alzoo voor de zoogenaamde *Norimon*, waarvan, volgens oude gebruiken, slechts staatsdienaren, priesters, geneesheeren en het vrouwelijke geslacht zich mogen bedienen.

De *Norimon* is een langwerpig vierkant huisje, dat van vlechtwerk en verlakt hout vervaardigd wordt, en voorzien is van een verlakt houten dakwerk, waarover een lange, min of meer gebogen draagstok loopt, die door een koperen beslag vastgehouden wordt. Aan de linkerzijde, waar ook het dak opengeslagen kan worden, is eene schuifdeur, welke even als de tegenovergestelde zijde een venster heeft, hetwelk met papier of zijde overtrokken is, en van buiten voorzien is met sierlijke, uit bamboes vervaardigde zonneblinden. Zoodanig venster wordt ook menigwerf vooraan gevonden. In dat huisje of in die kast zit de reiziger op den grond, met kussens, matten, als ook beeren en tijgervellen, onder zich. — Terwijl voor den inboorling, die van zijne vroegste jeugd gewoon is, op zijne beenen, kruislings onder het lijf geslagen, te zitten, zoodanige positie niet moeijelijk valt, is zulk eene draagkoets daarentegen voor den vreemdeling, wanneer hij niet zoo klein van gestalte is, dat de ruimte hem toelaat uitgestrekt ter neder te liggen, eene ware beproeving, daar hij in dezelve dagen lang regtop moet zitten, in eene houding, waarbij zijne uitgestrekte beenen met den rug eenen regten hoek maken. Binnen in bevinden zich eenige gemakken, die de Japannees niet ontberen kan, zoo als het rookgereedschap (*Kakodans*) en een kastje tot berging van voedsel (*Bendo*).

De wijze, waarop die koetsen gedragen worden, schijnt voor de zekerheid des reizigers zeer goed berekend te zijn, daar de koets zelve zoo weinig van den grond opgeheven wordt, dat het uitglijden of vallen van een' der dragers niet ligt een ongeluk kan te weeg brengen. Voor een *Norimon* zijn twee dragers benoodigd. Intusschen kan het aantal derzelve, naar gelang van omstandigheden, tot acht vermeerderd worden.

Van den gang der dragers hangt, even als bij rijpaarden, het al of niet zachte der beweging af. Op sommige plaatsen, waar men dikwerf door boeren gedragen wordt, is het stooten en slingeren soms zoo erg, dat men er, als ware het, zeeziek van wordt, terwijl geoefende dragers, gelijk die op den grooten weg van *Miako* naar *Jedo* worden aangetroffen, zoo zacht en gelijkmatig weten te dragen, dat men in de *Norimon* lezen, schrijven en slapen kan.

Aan de hoven der Vorsten zijn de *Norimonos*, inzonderheid die der vrouwen, prachtig bewerkt. Derzelver kostbaarheid bestaat in het fijne vlechtwerk uit bamboes, in het zwart en goud verlakt houtwerk, en eindelijk in de zilveren of vergulde beslagen. Ook naar het aantal der dragers, het zij zij wezenlijk te gelijk gebruikt worden, of ter afwisseling er nevens loopen, wordt de rang van den persoon berekend.

Op dezelfde wijze, doch kleiner en minder kostbaar vervaardigd, zijn de draagkoetsen van den tweeden rang, de zoogenaamde *Kemon-kago*, die door officieren en gewone ambtenaren gebruikt worden, en waarbij de lengte van den draagstok en deszelfs meerdere of mindere bogt het onderscheid van den rang aanduiden. Men gebruikt voor dit voertuig twee, zelden vier dragers.

De *kagos* zijn uit vlechtwerk en ligt hout vervaardigde draagbaren, en de *Sjuk-kagos* niet anders dan groote korven van bamboes, teenen of andere buigzame houtsoorten gevlochten, voorzien van handvatsels, waardoor een eenvoudige, ronde draagstok gestoken wordt. De reiziger zit daarin

deren of minderen invloed uitoefent, en zoo ook omgekeerd, in het tegenovergestelde geval. Zoo zijn dan ook in het jaar 1836, toen de zaken in Spanje een meer duister aanzien verkregen, niet slechts de Spaansche, maar ook alle andere Europesche effecten in zekere evenredigheid gedaald: het minst die van Rusland, als wordende dit Rijk weinig of niet door de beroeringen in Spanje aangedaan; het meest die van Portugal en Napels, als aangrenzende of onder denzelfden hemelstreek liggende en in zeden en volkskarakter veel overeenkomende. Dat echter deze gemeenschappelijke voor- en achteruitgang der prijzen geenszins op den duur bestaande is, blijkt ontegenzeggelijk uit eene eenvoudige daadzaak, te weten: de Spaansche active schuld (zoogenaamde Ardoins), die primo Januarij 1836 op 52 pCt. stond, is thans slechts 18 pCt., heeft dus twee derde van de kapitaalswaarde verloren, en de Napelsche 5 pCt. (zoogenaamde Falconnet), die, zoo men wil, telkens met de Spaansche gerezen en met de Spaansche gedaald zijn, staan thans niet lager, maar zelfs nog eenige pCten hooger dan in 1836. Indien eene zoodanige uitkomst voor oogen ligt bij publieke effecten, hoe veel te meer mag men haar verwachten bij spoorwegen, waar oneindig minder zamenhang tusschen de eene soort en de andere bestaat. De spoorweg van Fürtz naar Neurenberg is allervoordeeligst, zonder dat dáárom de Rijn-Wezerbaan dat óók moet worden. De spoorweg van Amsterdam naar Arnhem, met een' zijtak van Utrecht naar Rotterdam, kan allerbloeijendst worden, zonder dat dáárom een, in dit geval voor den handel overbodige, ijzeren weg van Rotterdam naar Amsterdam aan groote verwachtingen behoeft te voldoen. Het is derhalve niet zeer gegrond, de aandeelen in den Rijn-Spoorweg tegen veel verminderde prijzen te verkoopen, omdat Parijs-Orleans, Parijs-Hâvre, Sambre-Meuse enz. enz. dalende zijn. Maar te minder verdient deze daling eenigen invloed uit te oefenen, daar zij niet het gevolg is der verkregen overtuiging van de slechte opbrengst der spoorwegen, waarvan de bouw nog niet voleindigd, ja ten deele nog niet eens aangevangen is, maar alleen van de reeds behandelde, overdreven speculatie. Gelijk bij zoo vele andere gelegenheden hebben de Franschen ook hier wederom blijken van de ligt opgewondenheid van hunnen geest gegeven: voor zes maanden waren in hunne oogen alle die industriële ondernemingen goudmijnen; nu beschouwen zij die als onvruchtbare heiden. Naar gewoonte hebben de Belgen en ook de Duitschers de Franschen in beide opzigten nageaäpt; — Nederland schijnt ditmaal Frankrijk in het laatste opzigt te willen volgen.

Voorzeker, de deelneming aan de meeste dier industriële ondernemingen, nopens welker uitkomsten men vermoedens en gissingen opgeeft, maar weinig of niets met zekerheid weet, is zeer gevaarlijk; zij kunnen zeer hooge of zeer geringe, ja in het geheel geene rente opleveren en het kapitaal kan verdubbeld, vertienvoudigd of ook voor het grootste gedeelte verloren worden. Daarom behoort men of van alle deelneming af te zien, vóór en aleer men de uitkomst eenigzins kent of zoo men onderstelt, dat de prijzen dan te hoog zullen zijn, zich tot die ondernemingen te bepalen, waarbij groote kansen op voordeel en weinig of geene kansen op verlies voorhanden zijn, gelijk bij de aandeelen in den Rijn-Spoorweg het geval is. Wat men ook tegen de industriële ondernemingen, tegen de ijzerbanen in het bijzonder, moge zeggen, de waarborg van Z. M. voor 4½ pCt. jaarlijkschen interest, verzekert aan het effect eene waarde van ten minste 100 pCt., zoo men den maatstaf van 4½, en eene waarde van ten minste 112½ pCt., zoo men den maatstaf van 4 pCt. interest, voor het daarin te beleggen kapitaal, aanneemt; welke laatste bij den aanhoudend lagen stand van het geld ter beurze van Amsterdam, en het vooruitzigt, dat niet zoo spoedig eene duurzame verhooging zal plaats hebben, als het meest gepast moet beschouwd worden.

Ook de aandeelen van de Taunus-ijzerbaan zijn in den laatsten tijd aanzienlijk in prijs verminderd. De oneindige vertragingen en moeijelijkheden in den aanbouw, hebben bij vele houders de gegronde vrees doen ontstaan, dat zij nog jaren lang van eenig winstgenot verstoken kunnen blijven, en gelijk men, eenmaal bevreesd geworden zijnde, gewoonlijk in wantrouw te verre gaat, zoo heeft men ook voet gegeven aan het vermoeden, dat, zelfs na de algeheele voltooijing, de vruchten van den weg slechts zeer gering zullen zijn. Dien ten gevolge is de prijs dezer aandeelen allengskens tot op 110 pCt. gedaald. Er is echter geen twijfel, of hij zoude oogenblikkelijk weder tot 140 pCt., zoo niet hooger klimmen, indien de groote bankiers en kapitalisten, die zich aan het hoofd van deze onderneming geplaatst hebben, belang genoeg voor dezelve toonden, om aan de houders van aandeelen, gelijk aan die van den Rijn-Spoorweg is gedaan, eene rente van ten minste 4½ pCt. jaarlijks te waarborgen. Zelfs wanneer een ander solide huis of particulier eenen zoodanigen waarborg overnemen, dat is te zeggen, *de aandeelen in de Taunus-ijzerbaan, met guarantie van ten minste 4½* pCt. *jaarlijksche opbrengst ten eeuwigen dage* voor den eersten, alsmede voor alle toekomstige houders, verkoopen wilde, hij zou dezelve dan gemakkelijk tegen twintig, dertig of mogelijk nog meer percenten boven den prijs van gewone, in dezen waarborg niet begrepen, aandeelen kunnen plaatsen. De kooper zou zich aan de betaling van zoodanig opgeld gaarne onderwerpen, omdat hij evenwel nog meer rente van zijn kapitaal zoude trekken, dan het disconteren van wisselbrieven of eene andere geheel soliede geldbelegging doorgaands oplevert, terwijl hem hier toch de kansen van meerdere opbrengst geopend zijn. Maar indien deze redenering gegrond is, hoe mag men dan de aandeelen in den Rijn-spoorweg op ééne en dezelfde lijn plaatsen met aandeelen in andere soortgelijke ondernemingen, die zich in geenen den minsten waarborg hebben te verheugen? Zoodanige waarborg is bij eene grootsche onderneming een onmetelijk offer, wel is waar, aan de onderneming in haar geheel gebragt, maar die daarom niet minder aan elken deelnemer afzonderlijk te goede komt; daarvoor eene matige premie te besteden, is geene speelzucht, maar integendeel soliditeit zoo als men ook den handelaar die een klein offer niet ontziet, om zijne bezittingen te lande en te water tegen mogelijke gevaren te assureren, te regt voorzigtig noemt. Intusschen gelijk alles ter wereld, wat men zonder groote moeite verkrijgen kan, minder geschat wordt, zoo wordt ook hier een waarborg, die men bij andere aandeelen met 20, 30, 40, pCt. zich gaarne zou willen verschaffen, minder of niet in aanmerking genomen, omdat men dezelve, als ware het, kosteloos in den koop krijgt. Gedeeltelijk is dit ook het gevolg der reeds behandelde flaauwe stemming. Ware de prijs der aandeelen 120 pCt., velen zouden alsdan geheel anders dan nu daarover spreken, zij zouden zeggen: Tot den prijs van 120 pCt. geven de aandeelen nog 3¾ pCt. jaarlijksche rente; dit is genoeg voor zulk eene solide geldbelegging, en het gevaar van met 104 pCt. afgelost te worden (welke aflossing eerst dan kan plaats hebben, wanneer er ook dividend verdeeld wordt) is niet zoo groot, dat hetzelve tegen de kansen van extra-dividend zou kunnen opwegen.

Worden, in weerwil [illegible] eener nationale onderneming, [illegible] in de ijverige ondersteuning der rijks ambtenaren, ja van elk' vaderlander verheugt, *onder* de waarde verkocht, waartoe zij oorspronkelijk zijn uitgegeven, *onder* de waarde, die zij zouden hebben, wanneer de in kas zijnde gelden onder de aandeelhouders weder verdeeld werden (want er is van deze gelden niets verloren of aan bankiers of ambtenaren overgegaan); wordt op de guarantie van Z. M. voor eene jaarlijksche rente van ten minste 4½ pCt., of, met andere woorden, op den waarborg tegen alle nadeelige kansen evenmin gelet als op de allerbelangrijkste kansen van dividend; worden geldbeleggingen bij voorkeur gekozen, bij welke integendeel niets op het kapitaal te winnen, maar wel veel te verliezen is; werkt de daling van het legioen Parijzer Actiën, aan wier hoofd meestal winstgierige spekulanten staan, die na hun doel bereikt te hebben, het zwakke schuitje op de golven laten drijven en vergaan, zoo sterk op de gemoederen in Nederland, de nadenkenden echter maken eene gelukkige uitzondering. Zij verwachten met ons, dat gelijk elke bevatting der beurs, ook deze zal voorbij gaan, en dat de aandeelen dan niet alleen eenen met hare werkelijke waarde overeenkomenden, maar veelligt zelfs hoogeren prijs zullen bereiken, en zich ook hier het oude gezegde zal bevestigen: *Les extrêmes se touchent!* »

........R.

NEDERLAND.

AMSTERDAM 20 Sept. Heden is alhier van de Werf *de Oranjeboom*, in de groote Bikkerstraat, van stapel gelaten het door de scheepsbouwmeesters A. de Graaf en Zonen gebouwde koopvaardij-fregatschip, van ongeveer 800 tonnen grootte, genaamd *Nehalennia*, gevoerd zullende worden door kapt. F. T. Verster.

— Wij meenen de aandacht onzer lezers te moeten vestigen op het bijvoegsel van den *Avondbode*, van heden, waarin voorkomen: het vervolg en slot der benoemingen bij de regterlijke magt, het verslag eener regtszaak, betreffende eenen moord, gepleegd aan Giovanni Castione, te Oirschot een overzigt der Russische nijverheid, eene boekbeschouwing over de Magneto-Elektrische Télégraaf van Gauss en Steinheil, naar oorspronkelijke berigten en eigen behandeling voor het Nederlandsche publiek beschreven, door Eduard Wenckebach, een uittreksel uit het verslag van de Gedeputeerde Staten aan de Staten der provincie Overijssel, gedaan in derzelver algemeene vergadering, gehouden den 3 Julij 1838, en een opgave der schepen in lading te Amsterdam.

— Z. K. H. prins Willem Frederik Hendrik, die gedurende Hoogstdeszelfs laatsten zeetogt tot luitenant ter zee van de 1ste klasse bevorderd is, heeft gisteren in dien rang een zeer voldoend examen afgelegd, in tegenwoordigheid van den vice-admiraal Wolterbeek, directeur-generaal van de marine, den vice-admiraal jonkheer Ruysch, directeur en kommandant der marine in het hoofd-departement van de Maas, den schout bij nacht jonkheer Twent, inspecteur-generaal over het loodswezen enz., en den schout bij nacht Ziervogel, inspecteur der mariniers.

— De door Z. M. benoemde kommissie, tot het te Parijs doen vervaardigen en het justeren, ten behoeve van ons gouvernement, zoo mogelijk van drie standaards, van het Nederlandsche pond en van de Nederlandsche el, naar de oorspronkelijke standaards, berustende in de staats-archieven van Frankrijk, heeft op het laatst der vorige week dit land verlaten en zich naar Parijs begeven. Men zal zich herinneren, dat deze kommissie bestaat uit de heeren A. Lipkens en R. Lobatto, adviseurs bij het departement van Binnenlandsche zaken, en den hoogleeraar J. P. Uijlenbroek.

— Men verzekert, dat bij het dezer dagen genomen besluit, betreffende de costumes der regterlijke magt, ook bepaald is, dat de deurwaarders, in de uitoefening hunner functiën, zoowel bij de regterlijke collegiën als bij het exploiteren, een bepaald costume zullen moeten dragen, en wel, naar men wil, een' driekanten steekhoed en eene Oranje sjerp.

— Het heeft Z. M. behaagd, mr. A. W. J. J. baron van Hugenpoth van Aerdt, kamer-president van het hoog-geregtshof te 's Gravenhage, te benoemen tot lid der eerste kamer van de staten-generaal.

— Aan de bij ons ontvangen *Javasche Couranten* ontleenen wij nog het volgende:

BATAVIA 1 Mei. « De te Batavia te huis behoorende Nederlandsche bark *Sumatra*, waarvan de gezagvoerder, die dezelve van daar naar Amboina gebragt had, ter laatste plaats was overleden, is in het begin van Maart j.l. naar Menado gestevend, wordende het vaartuig toen gevoerd door den 1sten stuurman Jeremias Ellis. Ongelukkiglijk kwam deze laatste gedurende dien togt ook te overlijden, en nu bevond zich niemand aan boord, welke dit vaartuig, het zij naar de plaats zijner bestemming, het zij naar eenige andere veilige haven voeren kon. In dezen nood, op Gods genade drijvende, werd de bark *Sumatra*, aan welker boord zich een dertigtal menschen bevond, den 12den April j.l., op 13° 44″ Zuider breedte en 112° 40 Ooster, lengte, ontdekt, door George Coffen, voerende het Engelsche schip *Pacific* die onverwijld, zijne eigen bestemming voorbij ziende, ter redding toesnelde, de schepelingen van al het noodige voorzag, zijn' eersten stuurman aan boord van de *Sumatra* stelde, en dat vaartuig onder geleide van zijn eigen schip op den 21 April jl. gelukkig behouden ter reede van Banjoewangie bragt. Het is dus aan de lofwaardige handelingen van dezen edelen zeeman, den braven George Coffen, dat het behoud van zoo vele menschen en van schip en lading te danken is. Een ieder zal hem gewis daarvoor gaarne die openlijke hulde en goedkeuring waardig achten, die wij hem door deze korte mededeeling wenschen toe te brengen. »

'S GRAVENHAGE 19 Sept. De twee bataljons grenadiers zijn heden alhier uit het kamp teruggekeerd, gelijk ook het 2de bataljon der 10de afdeeling naar Haarlem is op marsch gegaan. De muzijkanten dier afdeeling, welke aan de ingezetenen dezer residentie vele aangename uren verschaft hebben, zijn naar Gorinchem vertrokken.

— De audientie ten hove is heden zeer talrijk geweest. Onderscheidene ambtenaren van de regterlijke magt, bij besluit van den 16 dezer benoemd, zoo uit deze stad als uit naburige plaatsen, hebben hunne pligtplegingen bij Z. M. afgelegd.

— De baron van den Bogaerde, gouverneur der provincie Noord-Braband, is heden alhier gearriveerd.

UTRECHT 18 Sept. Heden middag is alhier uit het kamp bij Rijen [illegible] eene kompagnie van het [illegible]

BERGEN OP ZOOM [illegible] zijn van hier uitgemarcheerd twee bataljons der 18de afd. inf., zich begevende naar Grave, en alhier binnen gekomen, om tot nader order garnizoen te houden, twee bataljons der 12de afd., onder bevel van den kolonel Matton. De practische exercitiën der artillerie en het waarnemen van onderscheidene aangelegenheden voor dit wapen hebben opgehouden, en de herstellingen aan de vestingmuren zijn weldra ten einde geloopen.

ENGELAND.

LONDEN 17 Sept. Al de onlangs ontvangen brieven uit Buenos-Ayres, Peru en Chili klagen over het lijdelijk gedrag, hetwelk het Britsche gouvernement betoont, ten opzigte van het hervatten van den oorlog tegen Peru en Bolivia door Chili en Buenos-Ayres, daar zulks de kapitalen der in die streken gevestigde Engelsche huizen buiten werking en in gevaar brengt, welke men veronderstelt, dat, eer meer dan minder, veertig millioen dollars bedragen.

— Heden zijn bij het Ministerie van Buitenlandsche zaken dépêches ontvangen van onze gezanten te 's Gravenhage en te Brussel.

— Morgen zal te Windsor, in het kleine park, door den hertog van Wellington revue over de troepen worden gehouden.

DUITSCHLAND.

STUTGARD 14 Sept. De *Duitsche Koerier* beweert, uit eene geloofwaardige bron te weten, dat prins Lodewijk Buonaparte werkelijk zich tot den Keizer van Rusland heeft gewend, om in de Russische legers te worden opgenomen. Genoemd blad voegt er bij, des noods, den persoon te zullen noemen, door wiens tusschenkomst dit verzoek is gedaan.

— Van de Poolsche grenzen schrijft men, dd. 1 Sept., dat, volgens verschillende berigten, in Rusland belangrijke recruteringen plaats vinden; men zou, naar men zegt, van alle personen, tot de militaire dienst bekwaam, den 40sten man hebben opgeroepen; ook de menigte koeriers, die, sedert de afwezigheid van Z. M. den Keizer, de grenzen overkomen, schijnen belangrijke gebeurtenissen voor de toekomst te voorspellen.

Part. Corresp. FRANKFORT 17 Sept. De publieke dagbladen verderstellen te weten, dat de in Stokholm plaats gehad hebbende volksbewegingen veroorzaakt zijn door het sluiten van het verdrag tusschen Zweden en Rusland; hetwelk echter geenszins het geval is, daar de Zweden zeer goed beseffen, dat geene vriendschappelijke verbindtenis, voor hen van zoo veel belang is, als die met Rusland. De gezegde bewegingen zijn veeleer toe te schrijven aan de ontevredenheid over de emancipatie der belijders van de Israëlitische Godsdienst, en het schijnt, dat de aanhangers van het Huis van Wasa van die gelegenheid hebben gebruik gemaakt.

— Heden was het op onze mis zeer levendig en het fraaije weder had een aantal landlieden derwaarts gelokt. Zeer ware het te wenschen, dat zulks nog eenigen tijd op deze wijze aanhield; echter zal van den oogst niets teregt komen. De drie onlangs in Berlijn aangekomen Perzianen, die zich als zendelingen naar Londen begeven, om van het aldaar gevestigde bijbelgenootschap in hunne taal gedrukte bijbels en verdere ondersteuning voor hunne kerk te verzoeken, zijn ook door Z. M. den Koning van Pruissen rijkelijk begiftigd. De *Magdebürger Zeitung* bevat een aantal gedichten, bij gelegenheid der aankomst van Z. M. den Keizer van Rusland aldaar; in een derzelve wordt van dien vorst, gelijk van Cesar, gezegd: « Hij komt, ziet en overwint! » Uit Berlijn meldt men, dat Z. M. de Keizer van Rusland den 15 dezer te Potsdam wordt verwacht, en spoedig naar St. Petersburg zal terugkeeren.

FRANKRIJK.

PARIJS 18 Sept. Het schijnt, dat de Fransche regering berigten uit Mexico heeft ontvangen, waaromtrent men voor als nog meent het stilzwijgen te moeten in acht nemen. Intusschen verlevendigen zich te geruchten, dat eerlang tusschen Frankrijk en Mexico eene schikking zal getroffen worden, terwijl men van den anderen kant verneemt, dat er nieuwe instructiën naar den bevelhebber der Fransche zeemagt, die de havens van Mexico blokkeert, zijn gezonden.

— Het *Journal des Débats*, den hoofdzakelijken inhoud van het handelsverdrag, hetwelk eene maand geleden door de Ottomanische Porte met Engeland en Frankrijk is gesloten, (zie nommer 255 van den *Avondbode*) mededeelende, meent, dat dit verdrag eene zeer gunstige zijde heeft, daar het de strekking moet hebben, om de geldmiddelen des Sultans in eenen beteren toestand te brengen, en Turkije uit deszelfs tegenwoordigen staat van diep verval op te beuren. Genoemd blad drukt echter de vrees uit, dat die bepaling, wegens de afschaffing der monopoliën, in zooverre als de Sultan deze op Egypte, welk land toch slechts in naam aan zijn gezag onderworpen, mogt willen toepassen, nadeelige gevolgen zoude kunnen na zich slepen. De Onderkoning van Egypte heeft immers het stelsel van monopolie of alleen-handel zoo ver mogelijk uitgestrekt. Hij is de eenige landbouwer en koopman van Egypte. Op dit zijn stelsel berust zijne magt, en indien hij hetzelve moet opgeven, zoude hij zijne land- en zeemagt niet meer op den tegenwoordigen geduchten voet kunnen onderhouden. Waarschijnlijk zoude ook de eisch des Sultans tot afschaffing der in Egypte bestaande monopoliën de thans reeds heerschende spanning tusschen hem en Mehemed-Ali aanmerkelijk vermeerderen. En daar nu de staatkundige belangen van Frankrijk, volgens het *Journal des Débats*, gebiedend vorderen, eensdeels dat de vrede in het Oosten bewaard blijve, en anderdeels, dat Egypte niet verzwakt worde, meent het genoemde blad, dat Frankrijk het zich tot pligt moet stellen, om de bedoelde nadeelige gevolgen van het gesloten verdrag voor te komen.

SPANJE.

MADRID 11 Sept. Een belangrijk konvooi, bestemd naar het leger van het

---

vrij, als in eene weegschaal, doch heeft weinig gemak en is aan de lucht blootgesteld.

De groote reiskoffers, genaamd *Naga-motsi*, dat is lange bewaarkisten, zijn lang, vierkante, houten, soms ook uit vlechtwerk bestaande kisten, welke draagbaar gemaakt zijn door middel van een' toestel onderaan, en eenen over het deksel geplaatsten stok, door ijzeren handvatsels en banden vastgemaakt. Bij feestelijke optogten vindt men zeer kostbaar verlakte, met vergulde beslagen en het wapen van den eigenaar. Doorgaans worden daarin de geschenken, en meer bijzonderlijk de bruidschat, overgebragt.

De kleiner, lang vierkante reiskoffers, welke door de dragers paarsgewijs aan eenen stok over de schouders gedragen worden, heeten *Rjô-kake.* Zij zijn van vlechtwerk en ligt hout, en mede verlakt.

Met meer zorg bewerkt, verlakt en beslagen zijn de koffers, genaamd *Hasan Bako*, welke slechts enkel aan eenen stok, voor of achter voorname ambtenaren en hooge personen, worden gedragen. In dergelijke koffers is men gewoon, die voorwerpen in te pakken, op welker zorgvuldige overbrenging prijs wordt gesteld; andere goederen, die eene ruwer behandeling doorstaan kunnen, worden in bamboes of teenen korven gepakt, die men alsdan met matten omwikkelt of met een in olie of rum bereid papier (*abura-yami, sibi-gami*), en vervolgens op lastpaarden of ossen plaatst, naar welke omstandigheid ze dan ook *dani* of pakken voor lastdieren genoemd worden.

Tot berging der insgelijks uit geölied papier of van stroo gemaakte regenmantels, als ook van de lantaarns en andere dergelijke reisgereedschappen en benoodigdheden, is men voorzien van bamboeskorven, almede met het gezegde papier overtrokken. Deze worden *Kappa-kago* of korven voor regenklêeren genaamd, en zijn voorzien van een deksel, waarop gewoonlijk de stroojen hoed, die tegen regen en zonneschijn dient, geplaatst wordt.

Voorname Japannezen nemen op reis hun' eigen, tot bereiding van de zoo geliefkoosde thee, benoodigden toestel, die uit twee aan eenen draagstok vastgemaakte kastjes bestaat, mede. Dezelve wordt *Tscha-binto* genaamd, en verdient opmerking wegens deszelfs eenvoudigheid en doelmatigheid. Het medenemen van den *Tscha-binto* is een voorregt van aanzienlijke personen.

Hetgeen men verder aan bagage medeneemt, wordt in groote, langwerpige pakken, in den vorm der *Naga-motsi*, gepakt, en, even als deze, door dragers overgebragt, of in pakken van de grootte en den vorm van *dani* op paarden en ossen geladen.

Op de paarden, die slechts met twee *dani* beladen zijn, legt men gewoonlijk nog bedden en dekens, waarop de reizende zich, zoo als in de huizen op kussens en matten, nedervleit, en onbezorgd de leiding van het dier overlaat aan eenen bediende, die hetzelve aan den teugel vasthoudt. De alzoo gezadelde paarden heeten *Karo-siri*, woordelijk *ledige ruggen.* Gewoonlijk is dit de manier van reizen voor kramers en kooplieden met goederen.

Eene andere manier, om te paard te reizen, verdient om derzelver bijzonderheid allhier vermeld te worden. Een paard draagt, namelijk, aan weêrszijde, gelijk de ezels, eenen korf, in ieder van welken een persoon zit, terwijl de derde zich op den zadel plaatst en het dier bestuurt. Zoodanig reisgezelschap heet *Sampo kosin*, en bestaat meestentijds uit landlieden, die alzoo ter bedevaart gaan.

Paarden en ossen zijn de eenige lastdieren, die, bij gebrek aan andere middelen van vervoer, voor den levendigen binnenlandschen handel gebruikt worden. Op de groote wegen bezigt men daartoe alleen hengsten en stieren; maar voor den landbouw, zoo als bij het ploegen en het vervoer van hout en graan, ook koeijen en merriën.

De draagzadels bestaan uit twee zadelboomen, van eiken- of beukenhout ruw vervaardigd; voor de paarden echter zijn dezelve rood geverwd en met geel koper beslagen. Deze zadels rusten op twee met haar gevulde kussens van biezen matten, en worden bij de paarden met eenen borstriem, buikgordel en staartriem, doch bij de ossen door banden van stroo, die voor buikgordel, borst- en staartriem dienen moeten, vastgemaakt, maar zoo les, dat de beladen zadel meer door het evenwigt der pakken en den gelijken tred van het dier, dan door de riemen en banden gehouden wordt. Dat op deze wijze minder wrijving en drukking plaats vindt, en de lastdieren alzoo ongedwongener loopen kunnen, is aan geenen twijfel onderhevig. De paarden hebben halsters en snaffels, de ossen een touw van stroo op den hals gebonden, met eenen ring door den neus, die met den halsband in verbinding wordt gebragt door eene koord, welke aan weêrszijde langs den kop loopt. Aan den neusring wordt de teugel vastgemaakt. Het tuig is, even als bij de voermanspaarden in *Europa*, met schelletjes en gedruisch makende metalen plaatjes omhangen.

Het gebruik van hoefijzers is op *Japan* onbekend. Men bekleedt de hoeven der paarden en ossen met schoenen van rijststroo, die overal langs de straten, neven sokken van hetzelfde stroo, voor reizigers te koop hangen. In aanmerking van de gesteldheid van den grond, waar dikwerf smalle paden en soms zelfs trappen alleen over het gebergte heenvoeren, is dit bekleedsel niet ondoelmatig; tegen het uitglijden verzekerd, beklimmen de lastdieren daarmede de steilste hoogten, en kwetsen daarbij hunne hoeven op de scherpe steenen niet. Paarden en ossen worden door eenen voerman aan den snaffel of ook aan den ring door den neus geleid, waarbij hij hun, door hen toe te spreken, doch zelden door slaan, aandrijft.

Wat de dragers betreft, zoo verdienen aan den eenen kant hunne gehardheid, volharding en handigheid, evenzeer als aan den anderen kant hunne matigheid, alle bewondering en lof. Tot het lastdragen bieden zich de sterkste mannen uit de volksklasse aan; tot het dragen der draagkoetsen echter, wordt reeds zekere oefening vereischt, alsook een ligte tred en eene ruime borst, daar deze menschen meermalen 10 à 15 *Ri* (Japansche mijlen) daags afleggen moeten, terwijl de lastdrager op ieder station afgewisseld wordt. Zij draven op vlakke wegen voort, in kleine afgemeten schreden, waarvan zij gewoonlijk honderd in eene minuut maken.

De gemeene lastdrager kleedt zich met hetgeen hij heeft. Meestal draagt hij strooschoenen (*sori*) en eene soort van broek (*kjafu*), gemaakt van katoen, stroo of boomschors, en heeft hij eenen stok, waarop hij, uitrustende, zijnen last legt.

De dragers van draagkoetsen, aan aanzienlijke personen toebehoorende, zijn eenvormig gekleed. Zij dragen schoenen, slopkousen en hoed van stroo, en een overkleed van zwart of donkerblaauw katoen, met eenen gekleurden gordel om de heup, waaronder zij het achterste gedeelte van hun kleed opbinden. Op de borst, den rug en de mouwen voeren zij het wapen hunner meesters.

Het is opmerkelijk, hoe de in sommige opzigten zoo geharde Japannezen zich zoo gevoelig voor vochtigheid betoonen, dat men zelfs bij de warmste zomerregens gansche troepen met regenmantels van geölied papier of stroo bedekt ziet. Het moge nu en dan als eene wezenlijke behoefte beschouwd worden, doch thans zijn die regenmantels van een zoo algemeen gebruik geworden, dat het zeer euvel opgenomen zou worden, indien een voornaam heer zijn gevolg bij eene zelfs onbeduidende regenbui zonder regenmantels zou willen laten gaan.

Noorden, is heden van hier vertrokken. Men verzekert, dat er eene groote raad zal gehouden worden, om te beraadslagen over de voorstellen van leening van Lafitte en Safont. Het gerucht heeft zich verspreid, dat Merino en Balmaseda te Valladolid zijn binnengerukt; intusschen vereischt zulks bevestiging. De markies van Pontejos is, in plaats van den heer Etrena, tot prefect van policie van Madrid benoemd. Het Madridsche dagblad *El Patriote*, hetwelk voor de regtbank was gedagvaard wegens een in hetzelve geplaatst artikel, betreffende de weduwen in Comarès, is heden vrij gesproken. De generaal Latre, minister van Oorlog, is den 6 te Teruel aangekomen en heeft aldaar revue gehouden over 10 bataljons en 4 eskadrons. De aanspraak aan de provinciale deputatie, door hem gehouden, bevatte, onder anderen, de volgende zinsnede: « Ik ben op bevel van H. M. de Koningin herwaarts gekomen, om dit land te redden. Ik zal aan mijne zending voldoen of sneven. » De baron de Meer, in plaats van op Berga aan te rukken, heeft zich op Barcelona gerepliëerd, alwaar hij den 8 met zijne divisie en de gemaakte krijgsgevangenen van Solsone is binnengerukt. De tijdingen uit Valencia bevatten, dat de generaal Borso de achterhoede van Cabrera aangevallen, en een' grooten buit gemaakt heeft; men verzekert, dat de generaal Narvaez bevel heeft ontvangen, om met het reserveleger naar de provincie Valencia op te rukken, slechts 4000 man in La Mancha achterlatende.

ESTELLA 11 Sept. Onze gewone *Spaansche Correspondentie* deelt het navolgende mede. Sedert 4 dagen heeft de graaf Luchana Logrono verlaten, en houdt bij revue over al zijn bataljons, latende dezelve militaire promenades van Ladrago tot Artagone en vandaar voor en achterwaarts naar Mendigorria doen, zonder dat men daaromtrent de bedoeling kan bevroeden; men veronderstelt, dat zijn doel zou zijn, Marotto uit te lokken, zich naar den linker oever van den Arga te begeven, alwaar het gevecht voor de Christino's gemakkelijker zou zijn uit te voeren. Gisteren is de kolonne van de grenzen van den Ebro deze rivier overgetrokken, en heeft zij zich van den Madridschen post en deszelfs escorte meester gemaakt. Sedert het tijdstip dat de generaal Marotto het bevel van het leger op zich genomen heeft, beloopt het getal deserteurs, naar men zegt, reeds 12,000 man infanterie en kavallerie. De Carlistische troepen hebben heden nacht de stad verlaten; het geheele leger is in beweging. De generaal Marotto is voornemens zich naar het hoofdkwartier van Don Carlos te begeven, en het overige van den staf zal naar Durango vertrekken. Deze laatste beweging schijnt het plan, om eenen aanval op Bilbao te beproeven, aan te duiden.

STADSNIEUWS.

Nadat in den voormiddag van gisteren brand was ontstaan in de koffijbranderij van den kruidenier E. C. Hilje, op den Nieuwendijk bij den Dam, uitkomende in de Ellendige steeg, welke echter dadelijk werd gebluscht, openbaarde zich des avonds omstreeks half 11 ure brand in het bovenste gedeelte van den molen *de Kraai*, op het Bolwerk Sloten bij de Haarlemmerpoort, voor ¾ in eigendom toebehoorende aan den molenaar Gerrit Weers, en voor ¼ aan den heer Niermans; terwijl dezelve voor de helft in huur geoccupeerd werd door den molenaar Gerrit Bos, en de wederhelft door gemelden eigenaar Weers. In weinig tijds stond de woning in vollen brand; doch de nederstorting derzelve had gelukkiglijk naar de buitenzijde der stad plaats, zoodat de vele belendende gebouwen, waaronder de stads turfschuur, enz. daardoor beveiligd bleven, en het Bolwerk zelf een allezins gunstig terrein tot blussching aanbood.

Ten half 12 ure was men, door het in werking brengen van tien brandspuiten, het vuur volkomen meester, en hetzelve rigtte geene verdere verwoestingen aan dan den molen, die geheel in de asch werd gelegd, en uit welke men niets dan de paarden en karren heeft kunnen redden. Men wil, dat er eene kwantiteit van 150 à 170 zak graan op den molen aanwezig was. De oorzaak van den brand is voor als nog onbekend; beide molenaars waren van huis, en het molengebouw is voor brandschade verzekerd. Persoonlijke ongelukken hebben er geene plaats gehad.

Op Zaturdag den 22 dezer zal de Hollandsche Maatschappij van Fraaije Kunsten en Wetenschappen hare jaarlijksche algemeene vergadering houden, onder voorzitting van den hoog-Eerwaarden hoog-geleerden heer A. Des Amorie van der Hoeven, in het gebouw der beide Amsterdamsche departementen der maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen*.

Bij het collegie *Zeemanshoop* zijn de *Javasche Couranten* tot den 16 Mei ll. ontvangen.

175 KON. NED. LOTERIJ.

Trekking der Derde Klasse, Woensdag 19 Sept.

5de Lijst: N°. 24551 een prijs van *f* 1,500; N°. 5692 een dito van *f* 2,500; N°. 15730 een dito van *f* 1,000. 6de Lijst: N°. 1567 een dito van *f* 1,000; N°. 6064 een premie van *f* 2,500.

Beursprijzen der Effecten.

OMSCHRIJVING DER EFFECTEN.			AMSTERDAM, 20 September, 4½ ure. volg. de Soct. tot nut des Obligatiehandels. van	tot	gebleven	volgens de Effecten-Societeit. laagste	hoogste	gebleven.
NEDERL.	Werkelijke Schuld	a 2½	53¼	½	$\frac{7}{16}$	53⅜	½	$\frac{7}{16}$
	Dito	» 5	101¼	½	⅜	101⅜	$\frac{7}{16}$	⅜
	Uitgestelde dito	»	»	»	»	»	»	»
	Kansbiljetten	f	23½	24	23$\frac{13}{16}$	23¾	$\frac{13}{16}$	»
	Amortisatie-Syndic.	» 4½	94¾	95¼	95	95	»	»
	Dito	» 3½	»	»	»	»	»	»
	Handel-Maatschappij	» 4½	167¼	168	167½	167½	¾	½
	Nieuwe dito	» 4½	»	»	»	»	»	»
	Nieuwe dito 1837	» 4½	»	»	»	101¼	»	»
	Entrepôt-Dok	» 4½	»	»	»	»	»	»
	Oost-Ind. Leening	» 4	»	»	»	»	»	»
	Dito	» 5	99	¼	⅛	99$\frac{1}{16}$	⅛	$\frac{1}{16}$
	Aandeelen Kansb.	» 4	»	»	»	»	»	»
	Spoorweg Haarlem	»	»	»	»	»	»	»
	Aand. Rijn-Spoorw.	» 4½	103¾	104¼	104	104	⅛	104
FRANKR.	Inschrijving G. B.	» 3	»	»	»	»	»	»
ENGELAND.	Dito	» 3	»	»	»	»	»	»
SPANJE.	Leening *Ardoin's*	» 5	17¾	18	17$\frac{13}{16}$	17$\frac{13}{16}$	$\frac{15}{16}$	$\frac{13}{16}$
	Dito onbep. Stukk.	» 5	»	»	»	»	»	»
	Passive	»	»	»	»	»	»	»
	Deferred	»	»	»	»	»	»	»
	Fransche Uitgestelde	»	»	»	»	»	»	»
	Engelsche dito	»	»	»	»	»	»	»
PORTUGAL.	Oblig. te Londen	» 3	»	»	»	»	»	»
NAPELS.	Certific. bij *L.* & *B.*	» 5	»	»	»	»	»	»
	Dito *Falc.* & *Co.*	» 5	»	»	»	»	»	»
	Dito te Londen	» 5	»	»	»	»	»	»
	Aandeelen *Tavoliere*	» 3½	»	»	»	»	»	»
	Dito te Parijs	» 3½	»	»	»	»	»	»
RUSLAND.	*H.&C.* 1798, 1816.	» 5	105¼	¾	½	105½	⅝	»
	Dito 1828, 1829.	» 5	105½	106	105⅝	105⅝	¾	»
	Dito 1831, 1833.	» 5	»	»	»	»	»	»
	Oblig. te Londen	» 5	»	»	»	»	»	»
	Dito te Hamburg	» 5	»	»	»	»	»	»
	Inschr in Assign.	» 6	»	»	»	»	»	»
	Certific. van dito	» 6	69¼	¾	»	69½	»	»
POLEN.	Aandeelen à fl. 300.	» f	»	»	»	»	»	»
	Dito à fl. 500.	» »	»	»	»	»	»	»
PRUISSEN.	Dito R. 50.	» »	»	»	»	»	»	»
	Neg. Londen 1830.	» 4	»	»	»	»	»	»
OOSTENR.	Aandeelen à fl. 100.	» f	»	»	»	»	»	»
	Dito à fl. 250.	» »	»	»	»	»	»	»
	Metaliek	» 5	»	»	»	»	»	»
	Dito	» 3	»	»	»	»	»	»
	Dito	» 2½	»	»	»	»	»	»
	Dito te Londen	» 5	»	»	»	»	»	»
	Weenerb. *Goll&Co.*	» 5	»	»	»	»	»	»
	Dito	» 4	»	»	»	»	»	»
	N. Ween. Aand. fl. 500	» f	»	»	»	»	»	»
DENEMARK.	Oblig. te Londen	» 3	»	»	»	75¼	»	»
BRAZILIE.	Dito dito	» 5	82¼	¾	½	82½	»	»
LOUISIANA.	*Hope & Comp.*	» 5	»	»	»	»	»	»
DARMSTADT	Aand. bij loting	» f	»	»	»	»	»	»

BEURSBERIGT.

AMSTERDAM, 20 September, 1838.

Zoowel ten gevolge van het lagere merk van Londen van ll. Maandag, als door de weinige affaire, was heden de markt in Hollandsche Fondsen weder flaauw gestemd, en gingen alle, de eene meer, de andere minder, op nieuw in prijs terug. Aand. Handel-Maatschappij leden mede eene prijsvermindering van ½ pCt.

Aandeelen Rijn-Spoorweg 104⅛, 104.

Het lager merk van Parijs en Antwerpen had op den prijs der Ardoins eenen ongunstigen invloed, welke tot 17$\frac{13}{16}$, met weinig handel, is gedaald. In overige vreemde Fondsen ging weinig of niets om, en was in derzelver prijzen, uitgezonderd Brazilianen, die iets lager blijven, geene bijzondere variatie.

Nieuwe Mexico Uitgest. 6$\frac{13}{16}$, ⅞. Coupon Ardoins Nov. 1837 en Mei 1838, 12 pCt.

Koers van het Geld. Beleening 3. Prolongatie 3¼, ½. Wissel-Disconto 2½ pCt.

Prijzen ten 5 Ure: Integralen 53$\frac{7}{16}$. Kansb. *f* 23¾ à $\frac{13}{16}$. Handel-Maatsch. 167½. Ardoins à £ 85. 17$\frac{13}{16}$.

ROTTERDAM, 18 September. Wisselk. Londen 2/m *f* 12.05, k. *f* 12.10.

FONDSEN EN WISSELKOERSEN OP VREEMDE BEURZEN.

LONDEN, 17 September.

Consols op tijd.	3 pCt.	94⅛ à ¼.		Spanj. Ard. m.c.	5 pCt.	19⅛ à ¼.
Brazilie	5 »	83¾ à 84¼.		Passive	»	4⅛ à ⅜.
Columbia 2e L.	6 »	25¼ à ¾.		Deferred	»	7¾ à 8.
Mexico	6 »	23¼ à ¾.		Portugal	5 »	35½.
Peru	6 »	17 à 18.		dito	3 »	23¼ à ¾.
Denemarken	3 »	76¾ à 77¼.		Holland	2½ »	53½ à ¾.
Rusland	5 »	111¾ à 112¼.		dito	5 »	102½ à ¾.
				dito O. I.	5 »	100⅜ à ⅝.

PARIJS, 18 September.

Inschr. op ult.	5 pCt.	109.35.	Spanj. Ardoin.	5 pCt.	20.
ditokontant.	5 »	109 40.	Passive	»	4¼.
dito op ult.	3 »	80 85.	Napels, *Falcon.*	5 »	100.10.
ditokontant.	3 »	80.80.	dito op ult.	5 »	100.15.
Bank bij Lafitte	fr.	1115.			

De voortdurende daling in Aand. der verschillende Spoorwegen weerhoudt de speculatie in andere Fondsen, of heeft op dezelve mede eenen ongunstigen invloed; ook Fransche Fondsen waren, dien ten gevolge, flaauw; 5 pCt. daalden van 109.45 tot 109.35, en 3 pCt. van 80.85 tot 80.75, doch blijven 80 85. Ardoins blijven ⅜ lager dan gisteren. Na de beurs: 3 pCt. 80.82½. Wisselk. Amst. 1/m 57⅜, 3/m 57⅝, $\frac{11}{16}$.

ANTWERPEN, 19 September.

Metaliek	5 »	106⅞.	Ardoin	5 pCt.	17¾.
Partialloten	f	457.	Uitgestelde	»	5¼.
Loten fl. 500.	»	760.	Napels, *Falcon.*	5 »	93½.
Pol. Lot. fl500.	»	137¾.	Denemarken	3 »	75¼.
dito 300.	»	117¾.	Brazilië	5 »	81½.
Nassau Loten.	»	22⅜.	Tavolière	3½ »	40.
Darmst. Loten.	»	23⅛.	Pruiss. Loten.	»	116⅝.

Gisteren avond waren Ardoins 18 pCt.; heden de koersen van Parijs en Londen ⅜ lager komende, waren dezelve zeer flaauw; de prijs opende op 17⅞, daalde tot 17¾, ⅝, doch blijft, ten gevolge van eenige inkoopen, weder 17⅞ koers op den 21sten; de handel was evenwel niet belangrijk. Premie 1/m 17¾ d. 1, op ult. 18 d. ¼. In Brazilianen was eenige affaire, à 81½, ⅝. Aandeelen van de Bank voor de Volksvlijt 104¼ g. *Société de Commerce* 100½ à 101. Commerciale 120.

BRUSSEL, 19 September.

3 ure: Ardoins volgden de daling te Parijs, doch waren kontant à 17⅞ gevraagd, terwijl zich op ult. verkoopers tot dien prijs vertoonden.

BERLIJN, 15 September.

Pruiss. Leen.	4 pCt.	103.	Pol. Lot. fl.500	pCt.	77⅞.
Loten dito	»	66¾.	dito 300	»	66¾.
Metaliek	5 »	109¾.	Holland	2½ »	52 11/12.
dito	3 »	82¾.	Napels, *Falcon.*	5 »	93¾.
Bank-Actiën		986.	dito Londen	5 »	102⅝.
Loten fl. 500.	»	129½.	Denemarken	3 »	75.
Rusl. Londen.	5 »	113½.	Darmst. Loten.	»	13¼.
dito Hamb.	5 »	108¾.	Nassau Loten	»	12¾.
dito 1831en33	5 »	102½.			

Bij eenigen meerderen handel, stelden zich de prijzen der Fondsen iets hooger. Wisselk. Amst. k. 141⅛, 2/m 140⅝.

FRANKFORT A/M, 17 September.

Metaliek	5 pCt.	106$\frac{9}{16}$.	Pol. Lot. fl. 500	»	77½.
dito	3 »	80.	dito 300	»	66⅜.
Bank-Actiën	f	1722.	Holland	2½ pCt.	53.
Loten fl. 500.	»	125¾.	Syndic.	4½ »	94.
Darmst. Lot.	»	62.	dito	3½ »	78.
N. dito	»	23⅜.	Spanj. Ard.	5 »	8¾.
Nassau Loten	»	22⅜.	Portugal	3 »	19.
Pruiss. Loten.	»	66⅝.	Taunusbahn	f	273.

Niettegenstaande de lagere koersen van Amsterdam, hebben Integralen zich op hunnen prijs van gisteren gesouteneerd. Ardoins waren iets flaauwer, in overige Fondsen geene variatie.

WEENEN, 13 September.

Metaliek	5 pCt.	107¾.	Bank-Actiën	f	1447½.
dito	4 »	100¾.	Loten fl. 500.	»	126⅞.
dito	3 »	80⅞.			
dito	1 »	25$\frac{7}{16}$.			

LONDEN, Dingsdag 18 September.

Consols op tijd	3 pCt.	94.
Brazilië	5 »	84 à ½.
Columbia 2de Leen	6 »	25 à ½.
Peru	6 »	17 à 18.
Mexico	6 »	22¾ à 23¼.
Denemarken	3 »	76½ à 77.
Rusland	5 »	111½ à 112.
Spanje Ardoins m. c.	5 »	18½ à ¾.
Passive		4 à ¼.
Deferred		7⅝ à ⅞.
Portugal	5 »	34¼ à ¾.
Dito	3 »	22¼ à ¾.
Holland	2½ »	53½ à ⅝.
Dito	5 »	102½ à ⅝.
Dito O. I.	5 »	100¼ à ½.

Consols waren heden flaauwer en blijven 94 verkoopers. In vreemde Fondsen was de stemming mede ongunstig en zijn zoowel Zuid-Amerikaansche, Portugeesche en voornamelijk Spaansche, ten gevolge van ongunstige berigten uit Spanje, in prijs terug gegaan, ook Hollandsche Fondsen waren door eenige verkoopen iets lager.

Tarwe en *Rogge* bij partij als onderstaand: 128 ℔ bonte Poolsche *Tarwe* *f* 312; 127 ℔ Rijn *f* 295 in Entrepôt; 121 ℔ Pruissische *Rogge* *f* 216 in Entrepôt.

SCHEEPVAART EN HANDEL.

Schepen in Lading.

AMSTERDAM.

Naar SURINAME, het Nederl. gezinkt kofschip *Helena Catharina*, Kapt. J. J. Ynsen, van Amsterdam. Adres bij Boyman en Schuurman.

Naar LISSABON, het Nederl. kofschip *Joanna Jacoba*, Kapt. M. F. Schaap. Adres bij Jan Daniels en Zoon en Arbman, en Coopman, de Witt en Lenaertz.

Scheepstijdingen.

Den 10/16 September is te Vlaardingen met een schip van de haringvloot aangebragt, de equigagie, haringvleet, ankertuig en verdere scheepsgoederen, van een in zee lek en reddeloos verlaten visschers vaartuig, (waarschijnlijk het schip den 15 Sept. vol water in het Nieuwe diep binnengesleept, en aldaar gezonken, zie No. 262).

BINNENGEKOMEN.

HARLINGEN 16 Sept. G. T. de Jong, Sikkolina Hoytes, Dantzig. J. F. Scherpbier, de Vr. Jantje, dito. — 17 Sept. C. K. Vagt, Alexandrine, Riga. G. E. Boer, Geerdina, Dantzig.

TEXEL 19 Sept. O. Z. O. — J. Neuman, Minerva, Riga. H. H. Neuman, Sophia, dita. L. N. Dellwitz, Diana, dito.

VLIE 17 Sept. N. N. O. — Na posttijd 6 of 8 schepen, onbekend.

Gisteren avond is alhier gestrand, het Spaansche brikschip San Louis Alias Pionti, Kapt. Pedro Ferreira, v. Riga, met Linnen, n. Vigo, Pontevedra en Caulas gedestineerd, zijnde de Kapt. en verdere equipagie geborgen. — 18 Sept. B. J. Goosens, Vr. Lammegina, Nerva. H. H. Meinders, Maria, Riga. H. T. Rasmussen, Christina Margaretha, Koningsbergen. S. T. Jaski, 2 Gebroeders, Dantzig. G. E. Boer, Geerdina, dito. H. K. Rentes, Alida en Lucas, dito. K. F. Hangelbroek, Eendragt, dito. H. J. Top, Ikina Wilhelmina, dito. G. Schweers, Vr. Grietje, Stettin. R. J. Jonker, Vr. Barbara, dito. G. Venema, Alberdina, dito. R. Onnes, 2 Gebroeders, dito. J. Rofer, Gebrüdersthaft, dito. H. Drent, Eendragt, Demmien. W. F. Hitman, Jonge Hendrik, Greifswald. M. Douwes, Ons Genoegen, Wismar. P. E. Siemens, Societät, Anclam. J. T. Visser, Hoop, dito. M. Bruhn, Apollo, Neustad. J. Storck, Jacobina en Hermina, Bergen. H. H. Ollesen, Catharina, Norstad. A. J. Clemetsen, 4 Gezusters, Boromerzyl.

TERSCHELLING 15 Sept. O. Z. O. — C. K. Vagt, Alexandrine, Riga. J. D. Blaauw, Vr. Jantina, Memel. K. J. Scholtens, Europa, Dantzig. H. H. Mellema, de Jonge Tjalling, Elbing. J. Helmers, Hendrika Elisabeth, Wemyss. — 16 Sept. J. E. Scherpbier, Vr. Jantje, Dantzig. — 17 Sept. Niets.

HELVOET 19 Sept. Z. O. — J. Nissen, Maria, Duinkerken. F. Carneby, Northumbia, Newcastle. W. Taylor, Merchant Packet, dito. J. van Driesten, Grunns, Liebau.

BRIELLE en MAASSLUIS. Niets.

ANTWERPEN 19 Sept. Van der Kaa, Jonge Jacob, Rotterdam. — (Op de Rivier): Blaisdale, Twiss Boy, Trinidad de Cuba. Bains, Hanna, Newcastle. Brahms, Vr. Antina, Stettin. Christians, 4 Gebroed., Rusterzyl.

MARSEILLE 13 Sept. Mohovich, Orissonto, Odessa.

BORDEAUX 15 Sept. Zeplien, Vesta, Petersburg.

HAVRE 17 Sept. Thorpe, Citizen, New-Orleans. Grace, Mount Gomery, do.

GRAVESEND 15 Sept. Duintjer, Catharina Frederika, Amsterdam. Boxer, 3 Brothers, Antwerpen.

Bij FALMOUT 14 Sept. Michelle Lauro, Rosa, Gallipoli n. Antwerpen. ......, Star, Rio-Janeiro n. dito.

Bij GOUDSTART 13 Sept. Radeloff, Sophia Cecilia, Suriname n. Amst.

Bij TORBAY 15 Sept. ......, Sellers, Rio-Janeiro n. Antwerpen.

Bij PORTSMOUTH 16 Sept. Webster, Romoules, Havana n. Rotterdam.

Bij COWES 16 Sept. Freeman, Asia, Batavia.

Bij DUINS 16 Sept. Hintens, Jean Key, Antwerpen n. Havana.

Bij DEAL 14 Sept. Beekman, Elisabeth, New-York n. Rottercam. Collins, Valeria, n. dito. Fertig, Elisa, Antwerpen n. Villanova. Veldtman, Dankbaarheid, Dordrecht n. Batavia.

EXMOUTH 13 Sept. Scholtey, Barbara Catharina, Antwerpen n. Topaham; met verlies van anker en ketting en meer schade.

LONDEN 15 Sept. Boxer, Hope, Rotterdam.

HULL 14 Sept. Holdernes, Deben, Rotterdam.

NORTH SHIELDS 13 Sept. Brown, Zoar, Rotterdam. Wood, Edgar, Amsterdam. Kirby, Edward, dito. — 15 Sept. Jansen, Freya, Amsterdam. Small, Gazella, Rotterdam.

JERSEY 11 Sept. Van Wijk, Maria, Rotterdam.

DUNDEE 13 Sept. Drent, Herstelling, Rotterdam.

LEITH 14 Sept Turnbull, Albion, Rotterdam.

SUNDERLAND 15 Sept. Potter, Harbinger, Amsterdam.

UITGEZEILD.

TEXEL 19 Sept. J. C. Wood, Abigael Richmond, Philadelphia. J. K. de Weerd, Waakzaamheid, Hâvre. U. E. Pott, het Vertrouwen, Hull. J. Y. Reay, Mary, Newcastle. R. Thompson, Niagara, dito. T. Brun, Syv Sodskende, dito. W. Jackson, Nile, Sunderland. C. Winslou, Staffort, dito. L. Nistelie, Marie, Maldon. R. A. Douwes, Geerdina, Oostzee. H. G. Sap, Jantina Annegina, dito. C. Christophersen, Amphitrite, Osterrisoer.

TERSCELLING 15 Sept. R. Cubitt, Orwell, Londen. J. Manning, Monarch, dito. E. Jonker, Amalia, Hamburg. — 16 Sept. J. H. Savert, de Beurs van Amsterdam (S), dito.

HELVOET 19 Sept. J. Johnson, Pelham Clinton, Londen.

BRIELLE 19 Sept. W. Norwood, Colombine (S), Londen. H. A. Voss, Maria Cornelia, Oostzee.

MAASSLUIS 19 Sept. H. Darmer, die Eiche, Elseneur.

VLISSINGEN 17 Sept. Otzen, Alwina og Clara, Fernambuck. Fuhrman, Juno, Marseille. P. Grass, Josephina, Cork. Wulff, Redlichkeit, Finland. Dahlin, Hoppet, Gothenburg. Olsen, Alwina Clara, Avontuur.

MARSEILLE 12 Sept. Rehbock, Joseph, Antwerpen.

BORDEAUX 15 Sept. Jego, Emile Marie, Hamburg.

HAVRE 16 Sept. Brown, Georgiana, New-York. — 17 Sept. Lines, Sully, dito.

LONDEN 15 Sept. (Zeilklaar): D. Dunlop, Batavier (S), Rotterdam. Fraser, Vintage, dito.

HULL 15 Sept. De Jonge, Wilhelmina Hendrika, Amsterdam. Lawson, Laura, Rotterdam.

VAART OP DEN RIJN.

AMSTERDAM, 20 September 1838.

SCHEPEN IN LADING.

Naar Coblentz,	het schip	Eendragt,	schipper	H. van Rietschooten.
» Frankfort,	» »	die Hoffnung,	»	N. Itschert.
» Mannheim,	» »	Neptun,	»	E. Haasters.
» Duisburg,	» »	Vlijt en Hoop,	»	H. Kamps.
» Dusseldorf,	» »	Vermehrung,	»	C. Hannesen.
» Mainz,	» »	Niort,	»	H. A. Brilmeyer.
» Rijnschans,	» »	Neptun,	»	P. F. Herges.
» Keulen,	» »	Johanna,	»	J. Polsen.
» Wezel,	» »	Alma,	»	A. Balk.
» Mittenberg enMarkbreit	» »	Lucia Odillia,	»	P. A. Muller.

KEULEN 17 Sept. *Aangekomen:* J. Acker, van Mainz, met 649 ctr.; C. Mutzbauer, van de Neder-Main, met 900 ctr.; J. Tillmann, van Coblentz.

Voorbijgevaren: J. Köhler, van Mannheim naar Rotterdam, met 2,354 ctr.

In Lading: Naar Amsterdam, B. Klosterman; naar Rotterdam, Wed. F. Kock; naar Dusseldorf, Urdingen, Duisburg tot Ruhrort en Mülheim aan de Roer, J. Budberg en C. Scholten; naar Ruhrort, Wezel tot Emmerick, W. Pesch; naar Andernach en Neuwied, C. Schäfer; naar Coblentz en de Moezel, J. Tillmann en M. Schweikert; naar Boppard en Bingen J. Harling; naar Mainz, B. Kierschreiber; naar de Neder-Main, C. Hartig; naar de Midden- en Boven-Main, G. J. Schön; naar Heilbron, F. Kuhnle; naar Worms, Mannheim, Rijnschans en Leopoldshafen, H. König.

CAUB 15 Sept. *Voorbijgevaren:* T. Messerschmidt, van Keulen naar Wurtzburg, met 2,062 ctr.; J. Kappes, van Bingen naar Keulen, met 2,361 ctr.; W. Tripp, van Mannheim naar Amsterdam, met 1,800 ctr.; F. Gerling, van de Neder-Main naar Keulen, met 2,052 ctr.

Rijnhoogte te Keulen 17 Sept., 8 voet, 10 duim. Caub 16 Sept., 8 voet 1 duim. Bingerloch 8 voet 9 duim.

Carga-Lijsten.

AMSTERDAM.

NEW-YORK, *N. R. Brewer*, POMONA. 314 v. Traan, 213 vjs Harst, Gebhard en Co.; 46 bl. Mahonijhout, Wed. Hubert en van Rijckevorsel; 75 v. Traan, Order.

STETTIN, *G. Venema*, ALBERDINA. 49 l. Raapzaad, C. Honing en Zn. aan de Zaan.

DRAMMEN, *J. B. Erbol*, ANDREA CAROLINA. 1 lad. Hout, Wed. C. Corver en Zn. aan de Zaan.

BERGEN, *J. Serck*, JACOB EN HERMAN. 81 t. Traan, 600 w. Stokvisch, A. en F. Haerten; 150 t. Traan (tr.), Order; 2,570 w. Stokvisch, 6 v. Bergmosch, Order.

ROTTERDAM.

NEW-ORLEANS, ..., MONTPELLIER. 375 v. Tabakstelen, Geb. Nottebohm.

ST. PETERSBURG, *A. H. Breeland*, HENDRIKA ARENTINA. 50 v. Potasch, Wed. Hubert en v. Rijckevorsel; 88 bond. Hennep, van der Wallen van Vollenhoven en Zn.; 1,078 bl. Koper, Hope en Co.; 815 bl. do., de Kuyper en Co.; 593 bl. do., G. G. Jung en Co.; 12 k. Koopm., 30 v. Potasch, 89 stav. IJzer, Order.

ARCHANGEL, *V. Lercke*, VENUS. 2,000 tschetw. Lijnzaad, 2,600 Matten, Suermondt en Co.

ANTWERPEN.

MONTEVIDEO, *G. Sconnio*, ANTHEMUS. 4,440 st. Huiden, 1,870 st. Hoornen, 20 b. Paardenhaar, J. L. Lemmé en Co.

...., LES TROIS FRÈRES. 9,863 st. Huiden, 5,000 st. Hoornen, J. M. Fraser en Co.

CHARLESTON, ..., MODORA. 706 b. Katoen, 24 v. Rijst, Young, Brothers en Co.; 716 b. Katoen, J. M. Fraser en Co.; 3 v. Rijst, Order.

NEW-YORK, *A. J. Raingeard*, PAOLI. 500 v. Potasch, 264 f. Traan, 1 part. Sederhout, Koch en Co.; 196 k. Suiker, J. L. Lemmé en Co.; 100 v. Potasch, van Staphorst Lantz en Co.; 26 b. Katoen, 150 v. Potasch, Order.

HAMBURG.

CALCUTTA, *J. Gibson*, IVANHOE. 234 k. Indigo, 701 b. Salpeter, 7,186 b. Peper, 1,300 b. Gember, 405 z. Curcuma, 140 b. Katoen, 31 z. Suiker, Feilden, Townley en Co.

RIO DE JANEIRO, *G. Guillet*, GEURNSEY LILLY. 3,650 b. Koffij, Schröder en Co.; 98 b. do., Order.

RIO-GRANDE, *H. T. Jessen*, MARY ANN. 4,201 st. Huiden, 2,500 st. Hoornen, J. Schuback en Zn.; 3,499 st. Huiden, C. M. Schröder en Co.
HAVANA en MATANZAS, *W. Hasty*, CONGRESS. 985 k. Suiker, C. M. Brodermann; 751 k. do., 1 part. Sigaren, Rochgreve en Vorwerk; 300 k. Suiker, G. J. Cohn Zonen en Co.; 229 k. do., L. H. von Hollen; 150 k. do., F. Heeren en Co.; 112 k. do., D. F. Weber en Co.; 444 k. do., 88 b. Koffij, 1 part. Sigaren, 2 k. Arrow-Rood, Order.
MATANZAS, *W. H. Hunt*, VESPER. 1,539 k. Suiker, Hundeiker en Heuberer; 679 k. do., Kramsta en Co.; 220 k. do., D. F. Weber en Co.

BREMEN.

TRINIDAD DE CUBA, *L. Geerken*, ARION. 1,095 k. Suiker, 122 b. Koffij, W. A. en W. Fritze.

HANDELSBERIGTEN.

KOLONIALE EN ANDERE GOEDEREN.

ANTWERPEN, 19 September.

KOFFIJ is prijshoudend, hoewel heden geene meldenswaardige verkoopen hebben plaats gehad.

HUIDEN. 2,200 stuks Buenos-Ayres drooge van $14\frac{1}{2}$ kilo zijn à 44, en 1,000 Rio en 1,500 Buenos-Ayres gezouten tot diverse prijzen afgedaan.

RIJST. 36 tiersjes nieuwe Carolina zijn tot *f* $18\frac{5}{8}$ verkocht.

GRANEN, ZADEN, OLIE, ENZ.

LONDEN 17 September.

De aanvoer van *Tarwe* was heden onbeduidend, en, daar er goede vraag was, zijn de prijzen voluit 2/ hooger voor alle soorten van nieuwe *Tarwe*, en is alles opgeruimd; van vreemde dito was groote aanvoer, doch vond redelijk goeden aftrek tot 1/. hooger. *Garst* bedong moeijelijk vorige prijzen. Witte *Erwten* zijn 2/. hooger; graauwe voluit vorige prijzen waard. *Boonen* 1 à 2/. lager. *Haver* beter te verkoopen tot de prijzen der vorige week.

De notering is als volgt:	oud.	nieuw.
Essex, Kent en Suffolk, wit	56.62.	56 64.
» » » puike kwalit.	63 68.	65.68.
» » » roode	56.62.	56.62.
» » » dito puike	63.64.	63.64.
Norfolk, Lincoln en York	60.64.	
dito witte	60.64.	

SCHIEDAM, 19 September.

Nadat gedroogde *Rogge* tot vorige prijzen, sedert het berigt van 12 dezer, moeijelijk was te verkoopen, en men weder 141/2 à 142/2 ℔ Riga tot *f* 188 à *f* 190 had afgegeven, kwamen later meerder koopers uit, waardoor tot verhoogde koersen vrij wat is geplaatst, als: 141/2, 142/2 ℔ Riga *f* 190, *f* 191; 142/2, 143/2 ℔ dito *f* 192, 193, 194; 145/2 ℔ dito *f* 198; 141/2 ℔ Koersche *f* 200, en blijven heden tot deze prijzen bieders over; van ongedroogde dito niets ter veil. *Garst* zonder prijsverandering; het geveilde in goede soorten is uit het water opgeruimd: 131/2, 132/2 ℔ Liebau *f* 175, *f* 176; ongedroogde niet ter veil.

Moutwijn is weder van *f* 18 per vat op *f* $18\frac{1}{4}$ gerezen, en staat naar verdere verhooging, daar de buitenlandsche verzendingen aanhouden, en de voorraad onder de stokers zeer klein is.

Jenever, Amsterdamsche proef *f* $21\frac{1}{2}$ à $22\frac{1}{4}$ per vat, zonder fust.

AAN DE REDACTIE VAN HET DAGBLAD DE AVONDBODE — alhier.

Amsterdam, 20 September.

Mijne Heeren!

Wij adresseren heden aan de Redactie van het *Algemeen Handelsblad*, alhier, den hieronder volgenden brief. Onzeker of die Redactie denzelven zal plaatsen en daaraan echter behoorlijk publiciteit willende geven, zoo verzoeken wij UEd. denzelven, met dit bijschrift, in Uw geacht dagblad, en wel zoo spoedig mogelijk, te willen insereren. In deze verwachting hebben wij de Eer te zijn

Mijne Heeren! UEd. Dw. Dienaren

COPIA. DE LANOY EN ZOONEN.

AAN DE REDACTIE VAN HET ALGEMEEN HANDELSBLAD — alhier.

Mijne Heeren!

In de tweede Editie van Uw blad van gisteren 19 dezer meldde UEd. vernomen te hebben, dat eenige houders van Rijn-Spoorweg aandeelen, *tot den eersten inteekenprijs van* 112⁷/₁₀ pCt., bij Zijne Majesteit aanzoek *hebben gedaan*, om art. 7 van het Koninklijk besluit van 30 April ll., in diervoege te veranderen, dat de aflossing niet à 104 maar à 112½ pCt. zoude plaats hebben. In Uwe eerste Editie van Uw blad van heden verandert UEd. dit berigt in zoo verre, dat UEd. nu meldt, dat eenige bezitters van die aandeelen tot den inteekeningprijs of hooger, het voornemen hebben, om gemeld aanzoek te *zullen doen*. Deze verandering is misschien een gevolg van de reclame door ons, omtrent Uw eerste berigt van gisteren, ter beurze aan U gedaan, doch hoe dit zijn moge en hoezeer het nu onbetwistbaar blijkt, dat, indien UEd. waarlijk een dergelijk berigt hebt ontvangen, de *eerste* of wel de *tweede* redactie, onverschillig welke, door UEd. naar willekeur is veranderd geworden, zoo is de aldus daaraan bijgebragte verandering voor ons onvoldoende, en daar wij zelve de primitive inschrijvers tot den eerst door UEd. benoemden Koers geweest zijn, zoo verklaren wij door deze, dat door ons geen zoodanig of eenig dergelijk ander aanzoek is gedaan, en dat diensvolgens Uwe informatie (welke UEd. aan ons zelve verklaard hebt zoodanig te hebben ontvangen), en al het ingevolge van dien door UEd. ter neder gestelde, zoo verre wij immer gerekend kunnen worden daarbij te zijn bedoeld, *geheel en al bezijden de waarheid is.* Wij verwachten, dat UEd dezen onzen brief en verklaring in Uw eerstvolgend nommer zult plaatsen, en noemen ons intusschen met de verschuldigde achting

Mijne Heeren! UEd. Dw. Dienaren

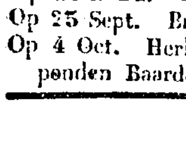
AMSTERDAM, den 20 Sept. 1838. (was get.) DE LANOY EN ZOONEN.

VEILINGEN. AMSTERDAM 1838.

Op 24 Sept. Brakke Grond, Nes. Diverse Huiden en Horens.
Op 2 Oct. Brakke Grond, Nes. 600 roll. oude rijpe Varinas Tabak.
Op 21 en 24. Nieuwendijk. Witte Zwaan. Diverse Houtwaren.
Op 25 Sept. Brakke Grond, 405 v. Surin. Suiker.
Op 4 Oct. Herberg *Roma*. Circa 100,000 Ned. Kan. Traan; 5,500 dito ponden Baarden; 800 stuks robben vellen.

Advertentiën.

(1409)

STOOMPAKET-VAART
tusschen Rotterdam en Hull.

De geheel nieuw gebouwde en bijzonder snelvarende STOOMPAKET *Sea-Horse*, Kapitein J. W. BOUCH, groot 600 tonnen en van 250 paardenkracht,

Vertrekt:

Van *Rotterdam* naar *Hull*, iederen Zaturdag morgen.
Van *Hull* naar *Rotterdam*, iederen Woensdag middag.

Dit Vaartuig beveelt zich bijzonder aan door deszelfs grootsche en smaakvolle inrigtingen en deszelfs prompte reizen, voor Familiën en Reizigers, die zich naar het Noorden of Westen van *Groot-Brittannië* wenschen te begeven.

Van *Hull* is wekelijks een of meermalen gelegenheid, met Stoomboten, naar de voornaamste Zeehavens van *Engeland* en *Schotland*, zoowel voor Passagiers als voor Goederen. De reis van *Hull* naar *Manchester* geschiedt in 14, en naar *Leverpool* in 16 uren.

De vrachten zijn: *Eerste Kajuit* £ 2.2; *Tweede Kajuit* £ 1.1.

Nadere inlichtingen bij GEO. SANDERSON & Co., te *Rotterdam*.

(1410) H. J. RIETVELD en J. SCHUTTE HOYMAN, Makelaars, zullen op Maandag 1 October 1838, in de *Nieuwe Stads Herberg* aan het *IJ*, des avonds ten 6 ure precies, verkoopen: het extra ordinair Welbezeild Hollandsch gebouwd en gekoperd FREGATSCHIP, genaamd *DE PLANTER*, laatst gevoerd door Kapitein C. L. ABBOLL, gemeten op 170 Lasten; met deszelfs bijzonder goede Inventaris; breeder bij Biljetten omschreven, en nader berigt bij bovengemelde Makelaars.

(1411) C. A. DE WIT en A. E. M. DUDOK DE WIT, Makelaars, zullen op Dingsdag 25 September 1838, des avonds ten 6 ure, in den Brakken Grond, verkoopen: Eene Partij van 465 vaten *Surinaamsch* SUIKER. (nu eerst uit Zee gekomen en gelost). Liggende als nader bij Notitie wordt aangewezen.

(1412) Chez F. CANONGETTE & Co., Vygendam 40 à Amsterdam; et à leur Magasin de déballage à ARNHEM.

NIEUWE PAPIEREN,
tot verminderde prijzen.

SUPRA VELIN PAPIER.

Post van *f* $2\frac{1}{2}$ Kwarto, tot Schrijf à *f* 3 in Folio

De Riem van 480 en 500 zuivere vellen.

En verder alle soorten van VELIN-, POST- en SCHRIJFPAPIER, gekleurd, geglaceerd, geazureerd, met Gouden Randen, met Zwarte Randen voor Rouw, enz. enz.

Ook in klein formaat, voor Billetjes.

Men verkoopt ook in het klein, bij Caterns, tegen 1, 1½, 2 en 3 st. het Catern.

NB. HH. Liefhebbers kunnen hun papier *gratis* met hunne initialen en titels gestempeld krijgen, wanneer zij ten minste 20 Cahiers te gelijk nemen.

Stalen Pennen,

à 60 cts. het Gros van 12 Dozijnen.

En andere soorten eerste qualiteit à 75 cts. en tot aan f 3 het Gros toe.

In het klein, per Dozijn, van 10 cts. af tot *f* 1. — het dozijn.

GRAND ASSORTIMENT DE LIVRES FRANÇAIS ET AUTRES en toutes langues étrangères avec

Rabais extraordinaire
de 10 à 80 pCt.

Dont le CATALOGUE est adressé *gratis et franco*, à toutes les personnes, qui en font la demande *affranchie.*

Schouwburgen, Concerten,

EN PUBLIEKE VERMAKELIJKHEDEN.

STADS SCHOUWBURG.

Vrijdag den 21 September 1838: DE VREK, Blijspel in vijf bedrijven, volgens *Zschokkes* nieuwe Overzetting van *Molière*, door den Heer *J. S. van Esvelt Holtrop*. Gevolgd door: ARLEQUIN SCHOORSTEENVEGER, Nieuw Groot Ballet Pantomime, door den Balletmeester *A. P. Voitus van Hamme*; nieuwe Decoratiën van den heer *J. E. de Vries*; Muzijk van den heer *J. M. G. Graichen.*

Ten Zes ure op het Tooneel.

HOOGDUITSCHE SCHOUWBURG, *in de Amstelstraat.*

Op Vrijdag den 21 September 1838.

Met goedkeuring van Hunne Ed. Achtb. Burgemeester en Wethouderen der Stad Amsterdam. De Koninklijke Tooneellisten van Zuid-Holland, onder directie van J. H. HOEDT EN W. A. BINGLEY, zullen de eer hebben, op Vrijdag den 21 September 1838, te vertoonen: Eene tweede voorstelling van: DE BRUID UIT DE RESIDENTIE, Blijspel, naar het Hoogduitsch van Mevrouw de Prinses *Amalia* van Saksen, door den Heer *J. Sijtsema.* Na hetzelve, eene tweede voorstelling van: DE HOFNAR, Blijspel met Zang, in twee Bedrijven, naar het Fransch vrij gevolgd, door *D. J. Kamphuyzen.*

Aanvang ten half Zeven ure.

Verwacht: Eene derde voorstelling van: LÉON, OF TROTSCHHEID EN EERZUCHT, Tooneelspel.

THEATRE FRANÇAIS.

Sous la direction de Monsieur BAUDOT.

No. 3 de l'Abonnement.

SAMEDI 22 Septembre: La seconde réprésentation de: LA MARQUISE DE SENNETERRE, Comédie en trois actes du Théâtre Français par Mrs. *Mélesville* et *Charles Duveijrier*; précédé de la seconde réprésentation de: MATHILDE OU LA JALOUSIE, Vaudeville en trois actes par Mrs. *Baijard* et *Lauvencin.* *On commencera a 6½ heures précises.*

Au premier Jour: Réprises de: LA FILLE D'HONNEUR, LES ENFANS D'ÉDOUARD, les premières réprésentations de: LA CAMARADERIE, Comédie en cinq actes de *Scribe.*

Du premier au 5 Octobre, commenceront les réprésentations de Mme *Albert*, premier Sujet du Théâtre National du Vaudeville.

(1413)

Koninklijk ***Nederlandsch***

CIRQUE,

VAN DEN HEER

J. Baptist Loisset,

Staande op het Amstelveld.

Vrijdag 21 September 1838, des avonds ten 8½ ure.

Olympische Spelen,

OP HET GEZADELDE EN ONGEZADELDE PAARD.

Tot slot:

De Verovering van Constantine,

OF DE DOOD VAN DEN GENERAAL DAMREMONT,

Historisch Militair Feit in 3 Bedrijven.

Zaturdag 22 September 1838, des namiddags ten Een ure, in het Land van Mejufvrouw PETERS, bij den *IJsbreker.*

EENE VIERDE BUITENGEWONE

WEDREN,

Waarin zal ten uitvoer gebragt worden:

1. **La Comtesse de Plater, et les Invincibles,** uitgevoerd door 6 Dames te Paard.
2. ***La fuite des Chevaux Barbaresques,*** OF DE VLUGT DER BARBARIJSCHE PAARDEN, uitgevoerd door 6 Arabische Hengsten.

(1414)

CIRQUE **ROYAL,**

ONDER DIRECTIE VAN

J. FOURAUX.

In het groote *Nieuwe Gebouw*, op de NIEUWMARKT.

Op VRIJDAG den 21 September. *Aanvang om half Negen ure.*

Extraordinaire Voorstelling:

De Vier Tijdvakken van NAPOLEON.

Episode uit de Veldtogten der Franschen,
uitgevoerd door den Heer HERMAN.

OLYMPISCHE EXERCITIEN TE PAARD,
door al de Kunstrijders.

GRACIEUSE GYMNASTISCHE EN ATHLETISCHE KUNSTOEFENINGEN.

Manoeuvres en Dressuur der PAARDEN.

BURLESQUE EN KODDIGE SCÈNES.

En nog meerdere andere gedurende deze Kermis nog niet gegeven Scènes en Pantomimen.

Verwacht op Morgen ZATURDAG:

SOLIMAN II, OF DE VAL VAN SIGETH,

nieuwe équestische Pantomime, met nieuwe Decoratiën en Costumes.

(1415) **Théâtre van gedresseerde Apen;**

H. SCHREYER & Co.;
Uit *WEENEN,*

staande met eene groote, smaakvol versierde Tent op het Kaasplein alhier.

De Ondergeteekenden hebben de eer, ter kennisse te brengen van het Kunstminnend Publiek dezer Hoofdstad, dat derzelver THÉATRE, gedurende de Kermis, geopend is, terwijl, wegens den buitengewonen toevloed van het geëerde Publiek, dagelijks *twee* voorstellingen zullen gegeven worden, de eene ten *half zes* ure, en de andere ten *half negen* ure.

AMSTERDAM, 2 Sept. 1838. H. SCHREYER EN Co.

De Prijzen der Plaatsen zijn:

1ste Rang *f* 1.49½; 2de Rang *f* 1; 3de Rang 50 Cents en 4de Rang 25 Cents.

(1416) **Théâtre Optique,**

van wijlen den Heer F. J. PFEIFFER Jr., op het *Koningsplein.*

Donderdag den 20 September, des avonds ten 7½ ure,

Op vererend verzoek.

No. 1. Het opkomen der Zon in een Bosch.
» 2. Rotterdam, gestoffeerd met schuiten enz.
» 3. Een Hollandsch Wintergezigt.
» 4. De stad Caïro, bij het ondergaan der Zon.

Pausering en tot slot:

» 5. De Storm op Zee.

Prijzen der Plaatsen: 1e Rang *f* 1.49, 2e Rang *f* 1.20, 3e Rang *f* 0.80, 4e Rang *f* 0,50.

De Plaatsen kunnen, tegen 10 Cents verhooging, dagelijks na 10 [illegible] worden besproken.

(1417) **Théâtre des Funambules.**

KEIZERLIJKE RUSSISCHE PANTOMIMISTEN,
ONDER DIRECTIE VAN

PRICE, LEHMAN EN WINTHER,

Staande op het AMSTELVELD.

Vrijdag 21 September. Aanvang om HALF NEGEN.

Acrobatische en Groteske Exercitiën,

door al de Leden van het Gezelschap.

NIEUWE PANTOMIME, BALLETTEN, ENZ.

Door den Heer TÉLÉMAQUE van *Parijs*, vervaardigd.

Breedvoerig in de Programma's omschreven.

(1418) **Cabinet d'Illusions.**

Op de Botermarkt tegenover de Halvemaansteeg.

F. MARTIN & COMP. hebben dit jaar derzelver KABINET weder met een aantal, zoowel Optische als andere Stukken, vermeerderd. Waaronder uitmunten: 1°. De Krooning van Koningin VICTORIA, 2°., 3°., 4°. en meerdere met de grootste naauwkeurigheid vervaardigde Stoomwagens, 6°. De Begoochelende Tuinen der Hesperiden, en meer andere Stukken.

De WITTE DAME brengt ter kennis, dat, ten gevolge van een te [illegible] arrangement, zij op het punt staat zich voor een drietal jaren naar Petersburg, enz. te begeven, en zij dus waarschijnlijk niet weder zoo spoedig te Amsterdam terug zal komen.

(1419) **Beweegbare Wassenbeelden,**

van P. MARTIN, *staande op de Botermarkt*, te AMSTERDAM.

De Eigenaar heeft de eer, het geachte Publiek van Neêrlands hoofdstad te berigten, dat zijn reeds zoo groot BEELDEN KABINET dit jaar met nieuwe voorwerpen verrijkt is, welke eene trouwe schets geven van de [illegible] maardste personaadjen van deze en vorige eeuwen, waaronder verschillende automaten zich onderscheiden, terwijl ook door hem een model van een IJzeren Spoorweg wordt vertoond. Hij vleit zich, dat zijn reeds alhier gevestigde roem ook dit jaar de aanmoedigende gunst van het beschaafd publiek niet onwaardig zijn zal. De *Catalogus* der voorwerpen is aan de [illegible] verkrijgbaar.

Te bezigtigen van 's middags 12 ure tot 's avonds 11 ure.

DE KERMIS.

Het schoone weder, onder begunstiging van hetwelk de kermis al[illegible] plaats heeft, lokt bij voortduring vele vreemdelingen naar deze stad, [illegible] met de bevolking naar de markten en pleinen, op welke de spellen [illegible] kramen geplaatst zijn. Over het algemeen mag deze kermis, in zoo ver[illegible] bijzonder gunstig geacht worden voor hen, die gerekend hebben daar voordeel te trekken.

Bij voorkeur blijven de Cirques van Loisset en Fouraux, het théâtre [illegible] funambules, dat van de gedresseerde apen, de théâters van Pfeiffer, [illegible] vrier, Herman en Martin, en de voorstellingen van Bamberg, drok bezocht [illegible] en algemeen genoegen geven. Bij den heer Loisset treft bovenal de [illegible] overing van Constantine, waarvan de vertooning meesterlijk mag wo[illegible] genoemd, en uitmunt, zoo wel door het decorative als door de mimi[illegible] en équestrische uitvoering. Bij den heer Fouraux legt men zich minder op [illegible] uitvoering van zoodanige voorstellingen toe, zonder daarom minder te [illegible] doen, en men mag gelooven het openbaar gevoelen uit te spreken, [illegible] neer men zegt, dat werkelijk de lauwer tusschen beide gezelschappen [illegible] hoort gedeeld te worden.

Het Théâtre des Funambules is voortdurend eene geliefde schouwp[illegible] van goeden smaak en uitstekend talent; de balletten, aldaar gegeven, wo[illegible] te regt toegejuicht, niet minder dan de kunstverrigtingen op de ko[illegible] waarvan vele verbazing en alle genoegen wekken. Dit théâter verdient [illegible] aandacht van elk, die zich gaarne eenige uren aangenaam wenscht te o[illegible] spannen.

Als in wedstrijd met den mensch dingt het kunstige dier in de schouwpl[illegible] der gedresseerde apen en honden elken avond naar nieuwe toejuich[illegible] Geheel het personeel, de heeren Mandril, Jeco, Coco, Favori, Domin[illegible] Caro, Kees, Mustaphat en John Bull, en de dames Batavia, Philadelph[illegible] Fanny, Fatmé en Ourika, ieder in zijn emplooi, doet de meeste po[illegible] om zijne rol wel te spelen. Zoo ergens dan laat hier het *ensemble* n[illegible] te wenschen, hetgeen overigens wel eenigzins mag zijn toe te schrijven [illegible] de bekwaamheid van den regisseur, die nu en dan, door treffende hu[illegible] middelen, aan zijne wenken en bevelen eenen klem weet bij te zett[illegible] voor welken het personeel gevoelig is.

Bij Pfeiffer bewondert men méér de keurigheid der tafereelen en treff[illegible] overgangen en uitwerkingen der lichten; bij de gebroeders Ouvrier méér [illegible] juiste werking van onderscheidene beelden. Beiden verwerven de aan[illegible] naamste bewijzen van den bijval des publieks en verdienen dezelve. K[illegible] bij ondergaande zon is eene zeer imposante voorstelling. Naarmate de h[illegible] de Vries meer vorderingen maakt in de juiste behandeling zijner beweg[illegible] stoffaadje, wordt zijn tooverachtig schoon kabinet voor den aanschou[illegible] belangrijker. Ook bij de gebr. Ouvrier zijn eenige tooneelen, die den k[illegible] ner van tooneelschilderkunst, zoowel als den gewonen bezoeker, noodwe[illegible] moeten behagen.

Aangenaam en verbazend zelfs voor hem, die in de geheimen van [illegible] goocheltas niet is ingewijd, zijn de avonden van den heer Bamberg. [illegible] *tours d'Adresses* zijn ten deele nieuw, zijne verzameling van werktuige[illegible] aanzienlijk, en de wijze hoedanig hij, door mondelinge voordragt, [illegible] werkzaamheden behagelijk weet te maken, verdient lof. Menigwerf [illegible] men in zijne tent wenken en herinneringen, die tot nadenken stemme[illegible] en altijd verwarmt deze Nederlandsche kunstenaar de harten der [illegible] schouwers door het opwekken van regt Vaderlandsche gevoelens.

Talrijk is het bezoek geweest bij de Wedrennen van den heer Loisset [illegible] die alle uitmuntend zijn afgeloopen. Velen hebben de teleurstelling bejam[illegible] merd, die ontstaan is uit een verbod der stedelijke regering om den Oli[illegible] Baba aan die Wedrennen te doen deel hebben; doch anderen hebben zi[illegible] daarentegen, in dit verbod, als maatregel van voorzigtigheid, verheugd. [illegible] zij echter het buitengewone schouwspel van eenen rennenden Olifant n[illegible] Zaturdag aanstaanden zal gegeven worden, dan niet, de wedstrijd der paar[illegible] den op zich zelve is belangrijk genoeg om den ondernemer te verzekeren [illegible] dat ook deze laatste het publiek niet onverschillig zal laten.

Van de merkwaardigheden der kermis sprekende, is het niet ongepast e[illegible] enkel woord te zeggen van de sierlijke kraam met Boheemsch kristal [illegible] glaswerk, die geplaatst is op het Koningsplein. De liefhebbers van fra[illegible] voorwerpen uit deze broze, maar sierlijke stof vervaardigd, zullen [illegible] verlustigen, wanneer zij een oogenblik in deze kraam verpozen, die [illegible] kabinet mag heeten van ongemeen keurig slijpwerk, in alle soorten [illegible] kleuren.

P.

TE AMSTERDAM, BIJ C. G. WITHUYS, VERANTWOORDELIJK UITGEVER EN DIRECTEUR.

GEDRUKT BIJ A. ZWEEKSARDT[illegible]

Bijvoegsel tot den AVONDBODE van 21 September 1838.

NEDERLAND.

AMSTERDAM 20 Sept. Vervolg en slot der door Z. M. bij besluit van den 16 dezer gedane benoemingen bij de regterlijke magt.

D. IN DE PROVINCIE ZEELAND:

3°. *Bij de kantongeregten.* *a.* In het arrondissemet Middelburg, 1ste kanton; tot kanton-regten: mr. N. T. Muntendam; tot griffier: H. J. van Deinse; tot plaatsvervanger: mr. J. Stroobant Janse. Vlissingen, 2de kanton: tot kanton-regter: J. A. Serlé; tot griffier: J. C. O. Benteijn; tot plaatsvervangers: R. J. Waltman, J. W. Callenfels. Sluis, 3de kanton: tot kanton-regter: J. A. Hennequin; tot griffier: T. J. Jansen; tot plaatsvervanger: J. B. Bekaar. Oostburg, 4de kanton: tot kanton-regter: J. Lisseeuw; tot griffier: M. Therie; tot plaatsvervangers: D. Guequierre, Tienpond.

b. In het arrondissement Goes: 1ste kanton: tot kanton-regter: H. Frenshoek; tot griffier: A. van Renterghem; tot plaatsvervanger: J. Kakebeke. Heinkenszand: 2de kanton: tot kanton-regter: P. J. Buteux; tot griffier: J. Caland Az.; tot plaatsvervanger: S. E. Stokmans. Kortgene: 3de kanton: tot kanton-regter: F. N. van Dam; tot griffier: H. van Lis; tot plaatsvervangers: L. Vink, L. A. Paardekoper. Axel, 4de kanton: tot kanton-regter: A. J. Paulus; tot griffier: M. H. Telchuijs: tot plaatsvervangers: J. Janssen, J. Noske. Hulst: 5de kanton: tot kanton-regter: L. M. Maertens; tot griffier: J. J. Verwilghen; tot plaatsvervanger: F. M. Bruus.

c. In het arrondissement Zierikzee: 1ste kanton: tot kanton-regter: mr. J. Berman; tot griffier: mr. J. N. van der Halen; tot plaatsvervangers: C. van der Thoorn, mr. J. Boeije. Brouwershaven: 2de kanton: tot kanton-regter: N. Vetten; tot griffier: G. van Wage; tot plaatsvervangers: de Kater, J. Schalkwijk Mz. Tholen: 3de kanton: tot kanton-regter: de Vulder van Noorden; tot griffier: M. M. de Lange; tot plaatsvervangers: J. van der Burght, W. J. van Voorst Catshoek.

E. IN DE PROVINCIE UTRECHT.

3°. *Bij de kanton-geregten*: *a.* In het arrondissement Utrecht, 1ste kanton: tot kanton-regter: mr. A. Metelerkamp; tot griffier: D. J. L. Strick van Linschoten; tot plaatsvervangers: jhr. mr. C. T. van der Brugghen, mr. J. E. Pesters. IJsselstein, 2de kanton: tot kanton-regter: H. van Amstra Buma; tot griffier: mr. J. P. Strick van Linschoten; tot plaatsvervangers: W. G. Storij van Blokland, W. C. Momma. Maarssen, 3de kanton: tot kantonregter: J. C. Muysken; tot griffier: N. van Voorthuysen; tot plaatsvervangers: mr. H. L. Swellengrebel, J. G. Dolmans. Loenen, 4de kanton: tot kanton-regter, J. van Veeren; tot griffier: H. W. Cramer; tot plaatsvervangers: H. Edema, J. Volkmaars.

b. In het arrondissement Amersfoort, 1ste kanton: tot kanton-regter: J. van Goudoever; tot griffier: J. Ter Horst Uz.; tot plaatsvervangers: W. Eenwaard, J. A. Leinweber. Rhenen, 2de kanton: tot kanton-regter: C. P. E. Menso; tot griffier: J. Metz, tot plaatsvervangers: L. Libert, Menso. Wijk bij Duurstede, 3de kanton: tot kanton-regter, mr. E. H. baron van Ittersum; tot griffier: J. E. van Schaik; tot plaatsvervangers: C. J. Joritzaar, J. A. Muller.

F. IN DE PROVINCIE VRIESLAND.

3°. *Bij de kanton geregten*: *a.* In het arrondissement Leeuwarden, 1ste kanton: tot kanton-regter: C. Albarda; tot griffier: mr. J. L. Huber; tot plaatsvervangers: mr. B. Dorhout, A. H. Palsma. Berlikum, 2de kanton: tot kanton-regter: mr. U. Folkersma: tot griffier: P. Plantenga; tot plaatsvervangers: T. Alma, W. Wagenaar. Holwerd, 3de kanton: tot kanton-regter: H. D. Hartmans; tot griffier: J. Heep; tot plaatsvervangers: van Peijma, J. G. Arentsma Martin, G. G. R. Fenenga, J. Scheltema, (op Ameland). Dokkum, 4de kanton: tot kanton-regter: P. Kuijper Schogevel; tot griffier: mr. A. S. Talma; tot plaatsvervangers: J. de Vries, D. Mellema. Bergum, 5de kanton: tot kanton-regter: mr. C. F. F. Sonia van Nauta; tot griffier: mr. A. Eldering Ferf; tot plaatsvervanger: J. van Knijff. Rauwerd, 6de kanton: tot kanton-regter: mr. C. Bergsma; tot griffier: mr. T. Gosliga; tot plaatsvervangers: G. J. Jelles, mr. J. H. Iso van Wageningen. Harlingen, 7de kanton: tot kanton-regter: mr. C. van Beijma; tot griffier: mr. J. Stinstra; tot plaatsvervangers: mr. A. Ating, G. J. Loncq.

b. In het arrondissement Heerenveen, 1ste kanton: tot kanton-regter: Engelen; tot griffier: R. Biersma; tot plaatsvervanger: M. van Heloma. Betsterzwaag, 2de kanton: tot kanton-regter: F. A. van Boelens; tot griffier: A. Melleszn. Koopmans; tot plaatsvervangers: mr. P. G. Steensma, Takes Tækema. Oudeberkoop, 3de kanton: tot kanton-regter: J. van Veen; tot griffier: A. B. Prakken; tot plaatsvervangers J. J. Gouma, R. Attema.

c. In het arrondissement Sneek, 1ste kanton: tot kanton-regter: mr. A. Benthem Reddingius; tot griffier: P. van Eijck; tot plaatsvervangers: S. S. Sijbes, J. W. Bungenberg. Bolsward, 2de kanton: tot kanton-regter: mr. B. J. de Kok; tot griffier: mr. D. Jackles; tot plaatsvervangers: F. IJmesz. Tigchelaar, D. Roos van Mesdag. Lemmer, 3de kanton: tot kanton-regter: mr. M. Meinesz.; tot griffier: W. van Eijck; tot plaatsvervangers: J. Poppes, J. Burmania van Andringa de Kempenaer. Hindeloopen, 4de kanton: tot kanton-regter: mr. P. A. Schik Victor; tot griffier: Gerlsma; tot plaatsvervangers: H. van den Berg, K. J. Hingst.

G. IN DE PROVINCIE OVERIJSSEL.

3°. *Bij de kanton-geregten*: *a.* In het arrondissement Zwolle, 1ste kanton: tot kanton-regter: mr. A. H. H. Queijsen; tot griffier: J. T. Büser; tot plaatsvervanger: mr. J. N. J. Heerkens. Kampen, 2de kanton. tot kanton-regter: mr. P. C. Bondam; tot griffier: D. A. J. Troulja; tot plaatsvervanger: N. van Berkum Bijsterbos. Vollenhoven, 3de kanton: tot kanton-regter: mr. H. J. Sloet tot Westerholt; tot griffier: J. van Dingstée; tot plaatsvervanger: mr. J. P. Sloet. Steenwijk, 4de kanton: tot kanton-regter: P. M. Schuurman; tot griffier: E. J. H. Pruim; tot plaatsvervanger: Veen van Slein.

b. In het arrondissement Deventer, 1ste kanton: tot kanton-regter: mr. H. Cost Jordens; tot griffier: mr. P. H. J. IJssel de Schepper; tot plaatsvervangers: mr. M. E. Houck, mr. H. Kronenberg. Ommen, 2de kanton: tot kanton-regter: J. P. J. de Quay; tot griffier: A. de Vries; tot plaatsvervangers: A. J. Chevallerau, A. van Munster. Raalte, 3de kanton: tot kanton-regter: mr D. H. baron Bentinck; tot griffier: T. W. Bolk; tot plaatsvervangers: J. G. Giese, H. J. van Eerten. Goor, 4de kanton: tot kanton-regter: mr. A. P. J. de Schepper; tot griffier: H. Verbeek; tot plaatsvervangers: W. Götte, H. Koning.

c. In het arrondissement Almelo, 1ste kanton: tot kanton-regter: mr. G. C. Stroinck; tot griffier: L. T. H. Sinkel; tot plaatsvervanger: mr. J. Raedt. Delden, 2de kanton: tot kanton-regter: J. D. Weremuller Elgg; tot griffier: A. H. Behnes; tot plaatsvervanger: mr. C. F. H. van Cramer. Enschedé, 3de kanton: tot kanton-regter: J. Bruins; tot griffier: G. Larink; tot plaatsvervangers: H. ten Cate Oz., G. J. van k. Oldenzaal, 4de kanton: tot kanton-regter: mr. L. J. A. Nieuwenhuis; tot griffier: J. Helderman; tot plaatsvervanger: mr. C. A. Kock. Ootmarsum, 5de kanton: tot kanton-regter: J. C. van Fernej; tot griffier: Oosterwijk; tot plaatsvervanger: J. Borghorst.

H. IN DE PROVINCIE GRONINGEN.

3°. *Bij de kanton-geregten*: *a.* In het arrondissement Groningen, 1ste kanton: tot kanton-regter: mr. C. C. Geertsema; tot griffier: mr. J. H. ntus; tot plaatsvervanger: mr. W. Wolthers. Hoogezand, 2de kanton: tot kanton-regter: mr. W. C. Star Lichtenvoort; tot griffier: J. Veenen Uz.; tot plaatsvervangers: mr. A. Modderman, mr. L. B. Lohman. Uithorn, 3de kanton: tot kanton-regter: mr. L. J. Wichers; tot griffier, P. Driessen; tot plaatsvervangers: mr. F. J. Abresch, N. Hendriks.

b. In het arrondissement Winschoten, 1ste kanton: tot kanton-regter: N. Engelhard; tot griffier: mr. L. H. Siertsema; tot plaatsvervangers: H. J. H. Modderman, W. R. Emmen. Zuidbroek, 2de kanton: tot kantonregter: mr. B. Trip; tot griffier: A. Wildervanck Bruins; tot plaatsvervanger, mr. M. van der Tuuk.

c. In het arrondissement Appingadam, 1ste kanton: tot kanton-regter: L. H. Wijchgel; tot griffier: mr. J. H. Geertsema Jr.; tot plaatsvervangers: mr. S. Reijnders, M. P. Wenninger. Onderdendam, 2de kanton: tot kanton-regter: mr. A. Beckeringh; tot griffier: G. B. Hopma; tot plaatsvervangers: mr. H. H. Brongers, mr. A. J. van Roijen.

I. IN DE PROVINCIE DRENTHE.

3°. *Bij de kanton-geregten.* Assen, 1ste kanton: tot kanton-regter: L. graaf van Heiden Reinestein; tot griffier: H. J. Camerlingh; tot plaatsvervangers: E. A. Smidt, mr. H. Vos. Hoogeveen, 2de kanton: tot kanton-regter: jhr. mr. P. A. van Holthe tot Echten; tot griffier: H. J. Meijer; tot plaatsvervangers: D. Brandligt, mr. J. J. Willinge. Meppel, 3de kanton: tot kantonregter: mr. J. A. G. baron de Vos van Steenwijk van den Havixhorst; tot griffier: mr. W. J. Tonckens; tot plaatsvervangers: J. de Jonge, W. Lunsing Tonckens.

Regtzaken.

Ofschoon ons vaderland zich mag beroemen, onder die landen te behooren, alwaar over het algemeen de meeste zekerheid en veiligheid aan ingezetenen en vreemdelingen ten deel valt, hetgeen ook voornamelijk aan den uitmuntenden staat van het lager onderwijs en de daaruit voortvloeijende beschaving voor de mindere klasse is toe te schrijven, zoo levert echter de tegenwoordige zitting van het Hof van Assises in Noord-Braband, welke den 3den September, onder praesidium van den raadsheer Mr. G. J. Jordens, te 's Bosch geopend is, eene treurige uitzondering op, ten aanzien van dien algemeenen regel, en welke procedure overigens, in aanmerking genomen de jeugdige ouderdom, niet alleen van den verslagene, maar ook van den moordenaar, in verband met de afgrijsselijkheid der misdaad, de algemeene belangstelling heeft opgewekt, te meer, daar er geene getuigen bij den gepleegden moord zijn tegenwoordig geweest, de beschuldigde de misdaad is blijven ontkennen, en dus de convictie van schuld moet worden gezocht in de omstandigheden, welke die daad zijn voorafgegaan en gevolgd.

Uit de instructie dezer procedure is geresulteerd, dat de burgemeester der gemeente Oirschot op den 4den Junij ll. is onderrigt geworden, dat naast een voetpad, tusschen die gemeente en die van Boxtel, op eenen afstand van circa 5/4 uurs van Oirschot, ter plaatse, genaamd *Rusthoek*, waren gevonden eenige schilderijen en een mars, hoedanige reizende kooplieden gewoon zijn te gebruiken, en hunne goederen in te dragen; waarop zich deze ambtenaar in den avond van dien dag, circa half zeven ure, met de te Oirschot gestationeerde Marechaussés, naar de aangewezen plaats had begeven, en aldaar gevonden: een mars, voorzien van een kastje, hetwelk gesloten kon worden, dat, niettegenstaande de sleutel in het slot stak, was opengebroken, een' blaauwen kiel, van voren opengescheurd, eenige platen, enz.; terwijl bij nader onderzoek nabij deze voorwerpen en wel in de rigting van de plaats, waar dezelve zijn gevonden, naar het voetpad, was ontdekt het lijk van een' jongeling, liggende in eene sloot, uitgestrekt op den rug, geheel gekleed, bijna onder het water, en, op de punten van zijne schoenen na, overdekt met eiken loof. Het lijk is vervolgens naar Oirschot overgebragt en aldaar, ten overstaan van den vrederegter van dat kanton, van deszelfs kleederen ontdaan, bij welke gelegenheid op de bloote borst is gevonden een beursje met een tienguldenstuk en eenige kleine muntspeciën.

Het lijk is op den 5 Junij daaraanvolgenden, door de heeren H. B. Smitz, Med. doctor, en F. A. Tret, heelmeester, beiden te Oirschot woonachtig, geschouwd, en uit dit *visum repertum* is het hoofdzakelijk gebleken, dat op het lijk geene andere beleediging is waargenomen, dan eene kneuzing in het aangezigt, welke bestond in eene verbrijzeling der neusbeenen, en sterke kneuzing der deze bedekkende zachte deelen, veroorzaakt door een stomp werktuig, en met aanmerkelijk geweld toegebragt, zoo dat zelfs het zeefbeen, hetwelk de neusholte afscheidt van die holligheid, waarin zich de hersenen bevinden, was verbroken, en eene aanmerkelijke uitstorting van bloed in het bekkeneel aanwezig was; uit welke bevinding de voornoemde deskundigen hebben besloten, dat *en* de schudding der hersenen, *en* de uitstorting van bloed den dood hebben veroorzaakt.

Het alzoo gevonden lijk, hetwelk de zekere kenteekenen droeg van aan eenen gewelddadigen dood te zijn overleden, is erkend te zijn, dat van Giovanni Castione, oud 16 jaren, geboren te Premosello, in Sardinië, hier te lande in dienst van J. B. Borgkind, koopman in prenten en schilderijen te Boxtel, welke hem, een jaar geleden, uit zijn vaderland had medegebragt, en voor welken zijnen meester en diens compagnon, A. Ferrini te 's Bosch, hij gewoon was platen en prenten te verkoopen, en in Noord-Braband rond te reizen.

De verslagene had zich van den 31 Mei tot den 2 Junij te Oirschot opgehouden, in de herberg van Jacoba Lombarts, Wed. van P. van Cuyk, van waar hij in den namiddag van laatstgemelden dag, tusschen een en twee ure, is vertrokken, met het voornemen om naar Boxtel te gaan.

De onderscheidene goederen, boven omschreven. welke in de nabijheid van het lijk zijn gevonden, zijn door onderscheidene getuigen herkend, behoord te hebben aan den verslagene of aan diens meesters, terwijl bij eene nadere naauwkeurige opneming van het terrein, in het dennen-plantsoen, waar het lijk van Castione is gevonden, en in deszelfs onmiddellijke nabijheid, zijn ontdekt eenige voorwerpen, welke op den verslagene betrekking hadden, terwijl in eene andere rigting, westwaarts van het lijk, is gevonden een afgesneden dunne knuppel. Tevens is nabij de plaats, waar het lijk van den vermoorde is gevonden, bij dat zelfde onderzoek ontdekt, het afdruksel van een schoen of laars, waarvan de hak zeer duidelijk te zien, terwijl de zool onduidelijk, en naar boven geheel onzigtbaar was, zijnde de omtrekken van dezen voetstap door den vrederegter van Oirschot naauwkeurig opgenomen, gemeten en omschreven.

Bij de ontdekking van dezen gepleegden moord, (die zoo wel op de wijze, waarop het lijk gevonden is, als den aard der op hetzelve ontdekte wonde en het verstrooid liggen der voorwerpen, aan den overledene toebehoord hebbende, alle denkbeelden van zelfmoord uitsluiten), zijn al dadelijk vermoedens ontstaan tegen den beschuldigde ten dezen, Martinus Zoeven, oud 20 jaren, van beroep wever, geboren te Arnhem en laatst woonachtig te Oirschot, en welke vermoedens uit den loop der gehouden instructie schrikbarend zijn geworden.

De beschuldigde was sedert den 1sten April ll., toen hij uit de strafgevangenis te Woerden is ontslagen, te Oirschot woonachtig, waar hij het beroep van wever uitoefende, terwijl hij voor den fabrikant A. J. van Dijck te Eindhoven werkte, en door dezen met het opzigt over eenige andere wevers was belast. Gewoon, aanzienlijke verteringen te maken en meerdere dan zijne inkomsten gedoogden, had hij gewoonlijk met geldgebrek te kampen, en woonde hij dien ten gevolge, gedurende de laatste weken voor zijne arrestatie, niet met zijnen vader te zamen, maar in de herberg van meergemelde Wed. van Cuyk, te Oirschot, in welke zelfde herberg ook de verslagene gewoon was, bij zijn verblijf aldaar, zijnen intrek te nemen, en alwaar dan ook de voor deze zoo noodlottige kennismaking met den beschuldigde had plaats gehad.

Castione had bepaaldelijk, gedurende zijn laatste verblijf aldaar, (van den 31sten Mei tot 2 Junij) met den beschuldigde omgegaan, en ook, onder anderen, in zijne tegenwoordigheid en in die van vele anderen personen een handvol zilvergeld, en daaronder groote stukken, uit den zak gehaald, waarbij hij tevens te kennen gaf, over zijne ontvangsten tevreden te zijn, wanneer vrouw van Cuyk aan dezen zijne onvoorzigtigheid, van zoo te handelen, had voorgehouden.

In de week vóór Pinksteren (van 28 Mei tot 3 Junij) had de beschuldigde aan de huisvrouw van P. Dekkers, ten wiens huize zijn weefgetouw stond, te kennen gegeven, dat zijn geld op was, en hij dus zijn werk moest afmaken, ten einde met Pinksteren te kunnen uitgaan. Aan dit voornemen gevolg gevende, was hij op Vrijdag den 1sten Junij van den vroegen morgen tot op den middag aan het werk gegaan, wanneer hij aan vrouw Dekkers verhaalde, zijn sneedje (stuk goed) afgeweven te hebben, en toen deze hem vroeg, of hij het nog dien middag niet naar Eindhoven zoude brengen, ten antwoord gaf: ik breng het morgen, Zaturdag middag, eerst weg, dan vertrekt ook de Italiaan, die ik dan een eind wegs uitgeleide kan doen, welk voornemen de beschuldigde ook aan vrouw van Cuyk had kenbaar gemaakt, terwijl hij dan ook werkelijk met Castione en anderen aldaar het middagmaal had gebruikt.

Castione had zich onmiddellijk daarna reisvaardig gemaakt, op den rug dragende een kastje of mars, waarin hij zijne koopmansgoederen gewoon was te bergen, en waarmede hij den weg naar Boxtel insloeg.

De beschuldigde had zich intusschen mede gereed gemaakt, om, zoo hij voorgaf, het door hem afgeweven goed naar Eindhoven te brengen, en, gekleed met een' blaauwen kiel, blaauwen broek, dito pet, en het pakje in de hand, is hij vertrokken, doch in plaats van den weg naar Eindhoven in te slaan, had hij den tegenovergestelden kant, dien op Boxtel, genomen, den vroeger afgereisden Castione volgende, dien hij niet ver van de woning der Wed. van Cuyk achterhaalde, zijnde het toen tusschen één en twee ure; terwijl het tevens ten processe consteert, dat de beschuldigde grooter is, dan de verslagene Castione was.

Het is derhalve bewezen en door den beschuldigde niet tegengesproken, dat hij met den verslagene den weg naar Boxtel is opgegaan, op welken weg Castione later vermoord is gevonden. Hij heeft echter beweerd, niet verder dan tot op eenen afstand van een kwartier uurs van de huizing de *vier Uitersten*, ter plaatse, waar de groote weg op Boxtel en het voetpad zich scheiden, met den verslagene te zijn gegaan, en als toen denzelven had verlaten. Deze opgave des beschuldigden, als zoude hij ter aangeduide plaatse Castione hebben verlaten, zoude logenachtig zijn, aangezien dezelve wordt wedersproken door de beëedigde verklaringen van een aantal getuigen, (welke wij kortheidshalve niet ontwikkelen), die hem beschuldigde veel verder en tot bij den *locus delicti* met den nu verslagene hadden gezien, welke getuigenissen, in verband beschouwd met het vinden van het lijk van den vermoorde, ter plaatse, waar zij te zamen gezien zijn, het vermoeden had bevestigd, dat de beklaagde Castione van het leven heeft beroofd. en dat hij daarop het lijk naar de oostzijde van den weg in het bosch vervoerd, en aldaar in den sloot had verborgen en met eikenloof overdekt, de mars en andere voorwerpen aldaar achterlatende, na zich een gedeelte daarvan te hebben toegeëigend.

Uit den gevonden voetstap, die, met de schoenen des beschuldigden vergeleken zijnde, daarmede is gebleken te zijn overeengekomen, en uit de in die rigting gevonden gescheurde platen, patent en veiligheidskaart van den vermoorde, consteert, dat de beschuldigde na den gepleegden moord zoo lang mogelijk het dennebosch had gehouden, ten einde zich aan aller oog te onttrekken, en blijkens de plaats, waar het adres van Castione en de door den verslagene uit Oirschot medegenomen eiken kluppel zijn gevonden, blijkt, dat de beschuldigde den weg Oostwaarts naar het huis der Wed. Legius moet hebben genomen, hetwelk onder anderen daardoor wordt bevestigd, dat op den zoogenaamden Penningsdijk verscheurde platen, van den vermoorden koopman afkomstig, zijn gevonden, welke de beschuldigde daar had weggeworpen, en dat de vermoedelijk door de gevonden voorwerpen aangewezen weg door den moordenaar genomen was, om van den *locus delicti* naar de woning der Wed. Legius te komen, hetwelk in den tijd van ongeveer een uur kon worden afgelegd, en welke juist de gang is, dien de beschuldigde (welke, zoo als later zal blijken, steeds het voornemen scheen te hebben, dien dag nog naar Eindhoven te gaan) moest nemen, bijaldien hij zich van af de plaats, alwaar hij het laatst met den verslagene gezien is, naar Eindhoven wilde begeven.

De beschuldigde is verder niet, zoo als hij voorgeeft, ten twee ure, maar volgens de beëedigde en op redenen van wetenschap gegronde verklaring van de Wed. Legius, eerst om 5 ure daar ten huize aangekomen; terwijl de afstand van Oirschot tot bij de wed. Legius, langs den weg, dien de beklaagde aan den heer Regter ter instructie in loco heeft aangewezen, als door hem te zijn afgelegd, en wel van het punt, waar de beklaagde zegt Castione te hebben verlaten. hoogstens een en een half uur bedraagt, zoodat de beklaagde, als zijnde tusschen een en twee ure van Oirschot vertrokken, langs den door hem zelven opgegeven weg gaande, eerst om drie ure bij de wed. Legius kon aankomen.

Het uur zijner aankomst, ten huize dier weduwe, gevoegd bij de overige reeds vermelde omstandigheden, geheel op zich zelf staande, doen reeds de zwaarste verdenkingen geboren worden, dat de beschuldigde den tijd van nagenoeg vier uren, die er tusschen zijn vertrek uit Oirschot tot zijne aankomst bij de wed. Legius zijn verloopen, heeft besteed in den gang van Oirschot naar den *locus delicti*, in het volbrengen van den moord, in het bestelen, uitplunderen en verbergen van zijn slagtoffer, en vervolgens in zijn' gang naar de wed. Legius.

De beschuldigde had zich overigens slechts zeer weinige oogenblikken bij de wed. Legius opgehouden, en was, onder het voorgeven van zich naar Eindhoven te begeven, gegaan naar de herberg van T. van Overdijk, bekend onder den naam van moeder Anna, alwaar hij omstreeks vijf ure was aangekomen, eenige borrels heeft gedronken en aan de aanwezenden rondgedeeld, waarna hij aan Goverdina Matheuwsen en eenige andere personen had laten zien eene rol prenten, welke hij zeide van een' ronddrager voor 22 stuivers te hebben gekocht, waarop deze getuige tot den beschuldigde gezegd heeft: «*wat zijt gij toch gek, dat gij zoo veel geld verteert*,» waarop hij antwoordde: «*ik heb geld genoeg*,» en een handvol zilvergeld uit zijnen zak nemende, er bijvoegde: «*gij kunt mij niet door mijn zak drinken; kijk, ik heb geld genoeg*, dat is *f* 50 geweest,» hebbende hij dit geld ook laten zien aan Anna van den Heuvel, huisvrouw van T. van Overdijk, hare dochter Maria en hare meid J. van Bommel; welke omstandigheid van het uiterst gewigt is, wanneer men in het oog houdt, dat de beschuldigde, toen hij vier uren vroeger met den verslagene Castione van Oirschot vertrok, zonder geld was.

De beschuldigde had voorts voor zijne gemaakte vertering aldaar in betaling gegeven een stuk van vijf francs, dat sterk blonk, en geheel nieuw scheen, en dat zoo glinsterde, dat de huisgenooten bij Overdijk het allen hebben opgemerkt, terwijl het ten processe consteert, dat soortgelijk blinkend vijf frankstuk op den 2 Junij in handen van den vermoorde was geweest, welke het toen aan vrouw Cuyk te Oirschot heeft laten zien en verhaald, hetzelve den vorigen dag te hebben ontvangen van den adjudant-onderofficier van het regement huzaren N°. 6, Johann Ernst Kruijs, die onder eede heeft verklaard, zoodanig stuk aan Castione te hebben betaald.

De beschuldigde had dan ook niet kunnen tegenspreken zoodanig stuk in den middag van den 2 Junij, en dus nadat de moord was gepleegd, in zijn bezit te hebben gehad, doch hij had opgegeven, hetzelve bij het verlaten der strafgevangenis te Woerden, in zijne ontvangstkas ontvangen te hebben, welk voorgeven echter geen' uitgang kon vinden, aangezien het ontegensprekelijk gebleken was, dat bij het verlaten der strafgevangenis te Woerden, de uitgang-kas ad *f* 16.46 aan den beschuldigde in Hollandsche muntspeciën is uitbetaald.

De beschuldigde had, na het verlaten der herberg van T. Overdijk, zijn voornemen, om naar Eindhoven te gaan, laten varen, en zich op weg begeven naar Oirschot; immers is hij gekomen ten huize van H. Matheeuwsen, en had aldaar een' in kwartier zijnden huzaar op jenever onthaald, en aan dezen ook, behalve eenige gekleurde prenten, eene handvol zilvergelds vertoond, waaronder grove muntspeciën, zeggende: «*ik heb geld genoeg, nu moet het er maar door.*» Dergelijke snoeverijen had hij herhaald ten huize van W. van Beers, werwaarts hij zich van daar begeven had, almede jenever ten zijnen koste had doen schenken, en bij zijn vertrek daar ter plaatse achtergelaten het afgeweven goed, een mes zonder schede, en twaalf stuks gekleurde en ongekleurde platen, onder voorwendsel, dat hij die niet durfde te huis brengen, terwijl sommige dier platen, later in handen der justitie geraakt, zijn gebleken met bloed te zijn bevlekt.

De beschuldigde, gevraagd zijnde, hoe hij aan deze platen gekomen was, beweerde, dezelve in den namiddag van den 2 Junij van Castione, bij het kerkhof van Oirschot, te hebben gekocht, gezamenlijk voor *f* 5,20, tevens opgevende, dat de bloedvlakken daaraan waren gekomen, doordien hij zich ten huize van de Wed. Legius, geld uit zijn' zak willende krijgen, aan zijn ontbloot mes, dat hij zonder schede in den zak had, in den vinger zou hebben gesneden, zoodanig, dat het bloed op den grond liep, welke beide voorgevens hoogst onwaarschijnlijk zijn, 1° omdat het vroeger gebleken was, dat hij uitging om zijn werk te Eindhoven te verkoopen, omdat hij anders geen geld had, om zich met pinksteren te vermaken, en 2° dat noch de Wed. Legius, noch iemand harer huisgenooten iets van het bloeden des vingers gezien, noch eenige vlekken op den grond gevonden hebben, en

uit welke omstandigheden het er voor te houden was, dat die platen een gedeelte uitmaken van den op den vermoorden Castione gemaakten buit, vooral ook in aanmerking genomen de bijzonderheid, dat hij die platen niet in zijn kosthuis durfde vertoonen, omdat men daar Castione, deszelfs platen en de middelen van den beschuldigde kende.

Het verdient wijders opmerking, dat de beschuldigde, na zich van zijn stuk geweven goed, ten huize van W. van Beers, te hebben ontdaan, eene geheel andere contenance had aangenomen, in de onderscheidene huizen, waar hij later is geweest, door voor te geven te Eindhoven geweest te zijn, en daar zijn geweven stuk te hebben afgeleverd, hebbende hij, onder anderen ten huize van A. Habraken, een handvol zilvergeld laten zien, en gezegd, dat de betaling te Eindhoven (waar hij niet geweest was) zoo was medegevallen. Ook aan de Wed. van Cuyk had de beschuldigde hetzelfde verhaald, en geld laten zien, waaronder zich een stuk van één gulden veertig cents bevond, terwijl de Wed. van Cuyk zich stellig herinnert, zoodanig stuk in handen van Castione te hebben gezien, welke hetzelve aan haar had vertoond, om er de waarde van te kennen.

Voorts is het uit de depositiën der getuigen gebleken, dat de beschuldigde in den avond van den 12den Junij ƒ10.25 tot aankoop van kleedingstukken en betaling van schuld had uitgegeven; dat hij bovendien beweerde aan Castione ƒ5.20 voor de platen te hebben betaald, zonder dat hij kan regtvaardigen, hoedanig hij aan die gelden gekomen was.

Uit de beëedigde verklaring van Cornelia van Someren, dienstmeid ten huize van Cuyk, bleek, dat zij, op verzoek van den beschuldigde, in den avond van den 2den Junij, om elf ure, zijn' kiel heeft uitgewasschen, welke van onder met modder was bevlekt.

Uit de onderscheidene verklaringen der getuigen is ten slotte gebleken, dat de beschuldigde van het tijdstip, waarop hij de moord gepleegd had, tot aan zijne arrestatie, veel onrust had aan den dag gelegd, dat hij ook, onder anderen, zich in de gemeente Poppel, prov. Antwerpen, had begeven, ten einde als deserteur bij het Belgisch leger dienst te nemen, onder voorgeven, dat hij zijn superieur zoodanig had geslagen, dat deze misschien al dood was; in welke poging hij echter niet geslaagd zijnde, wederom naar Noord-Braband is teruggekeerd.

Eindelijk is het nog van belang, dat de beschuldigde bij zijne terugkomst in Noord-Braband op de heide nabij Oirschot was tegengekomen Rogier van Kollenburg, veearts te Oirschot, wien hij toen gevraagd had, « hebben ze hem al gevangen, die daar dien mensch doodgeslagen heeft? » waarop deze antwoordde, « neen, maar naar het oordeel van alle menschen had het diegene gepleegd, welke hem uitgeleide gedaan had; » op welk gezegde de beschuldigde opmerkte, *ja, maar al hadden ze hem ook, dan hebben zij nog niets, want er zijn geene getuigen;* door deze opmerking alzoo zijne bekendheid met de omstandigheden van dien moord verradende.

Het consteert nog ten processe, dat de beschuldigde bij arrest van het Hof van Assises in de provincie Noord-Braband, in dato 26 Maart 1836, ter zake van twee diefstallen in bewoonde huizen, door middel van inwendige braak gepleegd, mitsgaders van valschheid in een onderhandsch geschrift, is veroordeeld geweest tot tuchthuisstraf voor twee jaren.

En is mitsdien Martinus Zoeven door den Procureur-Generaal beschuldigd van moedwilligen doodslag, met voorbedachten rade gepleegd, (assasserat) vergezeld van diefstal op den openbaren weg, en zulks, na reeds te voren wegens misdaad te zijn veroordeeld geweest.

RUSSISCHE NIJVERHEID.

De Russische regering verzuimt niets van hetgeen de nijverheid en fabrijken kan doen bloeijen, en door gestadige aanmoedigingen en onder den invloed van beschermende wetten beginnen de laatsten zich zeer uit te breiden. Behalve eene menigte ijzer-, staal- en wapenfabrijken en looijerijen, zijn ook op onderscheidene punten van het Rijk zijdefabrijken, katoenspinnerijen en lakenfabrijken opgerigt. Al die ondernemingen verkeeren in eenen bloeijenden staat, en de winsten, welke eenige derzelve opleveren, zijn zelfs aanzienlijk. De zijdefabrijken vooral geven vaste winsten; zij zijn van allen de talrijkste. De goederen, welke zij leveren, kunnen, wel is waar, niet met die der Fransche fabrijken vergeleken worden; maar zij vergoeden deze mindere hoedanigheid door den lageren prijs der goederen. Zoo kost, bij voorbeeld, de archin taf, een en een vierde el, van 65—80 kopeks, terwijl dezelfde stof in Frankrijk voor niet minder dan 100 kopeks, volgens fabrijkprijs, kan geleverd worden. De katoenfabrijken verkeeren in hetzelfde geval; daarentegen is de prijs harer voortbrengselen zoo laag, dat de verbruiker aan dezelve de voorkeur boven de voortbrengselen der Engelsche en Fransche fabrijken geeft. Dat dit gebrek echter gemakkelijk uit den weg kan geruimd worden, blijkt daaruit, dat dezelfde fabrijkant, die bij het weven van het katoen en de wol zoo veel onbekwaamheid aan den dag legt, een zeer schoon en fijn linnen weeft, zoo dat het de fraaiste Hollandsche linnens evenaart. De rijtuigfabrijken in Rusland getuigen van de bekwaamheid en van den goeden smaak des Russischen arbeiders in dit vak. Te Moskou bevinden zich ook suikerrafinaderijen, maar de inkoop van de suiker en de groote kosten van vervoer schijnen den bloei dezer trafijken minder te begunstigen. Hetzelfde heeft plaats met de in die stad gevestigde porceleinfabrijk, welke, weleer zoo bloeijend, thans haren ondergang nabij is.

Kunsten en Wetenschappen.

De Magneto-Elektrische Télégraaf van GAUSS *en* STEINHEIL, *naar oorspronkelijke berigten en eigen behandeling voor het Nederlandsche Publiek beschreven, door* EDUARD WENCKEBACH. *Te 's Gravenhage, bij* S. DE VISSER EN ZOON, 1838. Gr. 8°., IV. en 15 Bladz.

Het nut der Télégrafen kan, in sommige gevallen, voorzeker niet worden betwist, en het is dus eigenaardig, dat men steeds op derzelver verbetering is bedacht geweest, of althans getracht heeft te gemoet te komen aan de bezwaren en betrekkelijke onvolkomenheden, welke de gewone Télégraaf aanbiedt. De oorspronkelijke inrigting onderscheidt zich door eene vernuftige eenvoudigheid; en het is de vraag, of hetgeen daarvan afwijkt eene verbetering, dan wel bloot eene verandering moet genoemd worden. Maar moeijelijk is het in eene gegeven rigting altijd de noodige verheven punten te vinden (1); zoo ook wordt de werking der télégrafen door den invallenden nacht, of door opkomenden mist en andere luchtverhevelingen verhinderd, in voege, dat vaak de gewigtigste tijdingen eensklaps moeten worden afgebroken.

Aan het overwinnen dezer zwarigheden zijn vele latere pogingen toegewijd geworden, en tot dezelve behooren ook die, waarvan de in het voor ons liggende werkje beschreven *Magneto-Elektrische Télégraaf* de uitkomst is geweest. De uitvinding van CHAPPE dagteekent van het jaar 1792, en reeds in 1794 werd er in Duitschland aan gedacht, om de electrische vloeistof op den Télégraaf toe te passen. Het voorstel daartoe werd geboren door Reisser, en in 1798 vond dit denkbeeld navolging in Spanje. De daaraan verbonden zwarigheden werden aanzienlijk verminderd door de ontdekking der Voltasche kolom, en het gelukte in 1808 aan Sömmering eenen op Galvanische electriciteit berustenden Télégraaf daar te stellen.

Maar ook deze inrigting beantwoordde niet volkomen aan het doel, uit hoofde van de daartoe vereischte vele geleiders, welke groote kostbaarheid veroorzaakten; terwijl zij tevens eene onafgebroken inspanning vorderde bij de waarnemers op de plaats, werwaarts de tijding overgebragt werd. Meerdere volmaking was voor lateren tijd bewaard, en sedert de gewigtige ontdekkingen van Oerstedt en Faraday, betreffende de wederkeerige werking tusschen de magnetische en elektrische vloeistoffen, is het Gauss, te Göttingen, aan wien de eer toekomt van het eerst de voordeelen der aanwending van de magneto-elektriciteit op dit onderwerp te hebben doorzien en bekend gemaakt.

Wat nog aan den toestel van Gauss ontbrak, namelijk, de uitvinding van gemakkelijke en onfeilbare teekens, is aangevuld door Steinheil, te Munchen, die daarin zoo volkomen geslaagd is, dat hij de teekens niet alleen hoorbaar heeft gemaakt, waardoor de noodzakelijkheid van altijd achter den verrekijker te zitten weg valt, maar ook, op iederen afstand, het berigt, hetwelk men overbrengen wil, door het werktuig zelf in vast bepaalde teekens doet opschrijven.

De Télégraaf van Gauss bestaat uit twee toestellen; de eene, om teekens te kunnen geven en die te kunnen beantwoorden; de andere, om de gegeven teekens wederzijds te kunnen waarnemen. De teekens bestaan of in het geluid van twee klokjes, of in zwarte met olieverw of een ander vocht gemaakt wordende zwarte stippen op een papier, hetwelk door een bijzonder daartoe ingerigt uurwerk voort bewogen wordt. Het getal lagere en hoogere toonen, zoo ook het getal stippen in zekere verhouding tot elkander, ter aanduiding van eene bepaalde letter enz., wordt den schrijver opgegeven; doch wij onthouden ons van de mededeeling van verdere bijzonderheden, omdat de aard der beschrijving geen uittreksel toelaat en wij dus dezelve in haar geheel zouden moeten opnemen. Wij zouden ons daardoor bij schrijver en uitgever niet aanbevelen: doch van den anderen kant willen wij slechts eene aankondiging van het boekje, en niet eene beoordeeling van de zaak leveren.

Eene enkele algemeene aanmerking zij ons veroorloofd, namelijk, of ook deze toestel wel in alle gevallen, boven alle bezwaren, boven allen invloed van het luchtgestel en andere omstandigheden verheven zal zijn? Met opzigt 1°. tot het denkbeeld, om de sporen der ijzerbanen als geleiders te bezigen, en 2°. den wensch, dien de schrijver bij iederen Nederlander veronderstelt, dat zulks ook hier te lande navolging moge vinden, zou welligt de bedenking kunnen worden gemaakt ad Ium. dat in dat geval de Télégraaf geheel afhankelijk wordt van alle toevallen, waaraan de sporen eener ijzerbaan, bij het uitligten van gedeelten van sporen, bij verzakkingen enz., onderworpen zijn; ad IIum, dat alsdan de aanwending van den magneto-elektrischen Télégraaf hier te lande aanvankelijk, en, naar het zich laat aanzien, voor het vervolg, zeer beperkt zal zijn. Tot dus verre zijn het de gouvernementen, die zich van Télégrafen bedienen, maar het is niet waarschijnlijk, dat ons gouvernement veel tijdingen tusschen Amsterdam en Haarlem, of tusschen Amsterdam en Arnhem zal over te brengen hebben. Of er voor particulieren, in de genoemde steden wonende, behoefte bestaat of kan geboren worden aan een dergelijk middel van gemeenschap, zullen wij in het midden laten.

Wij geven deze aanmerkingen om beter, en bevelen immiddels dit werkje aan de aandacht zoo van de lieden van het vak, als van alle anderen, die in het algemeen belang stellen in nieuwe uitvindingen, die tot het wetenschappelijk gebied behooren.

(1) De regtlijnigheid komt bij den Télégraaf van Chappe eigenlijk niet in aanmerking, omdat iedere Télégraaf altijd gekeerd kan worden in de rigting zoo van dien, die de tijding geeft, als van dien, die de tijding ontvangt; hetgeen, zoo ver wij weten, bij de thans hier te lande bestaande Télégrafen het geval niet is.

Uittreksel uit het verslag van de Gedeputeerde Staten aan de Staten der provincie Overijssel, gedaan in derzelver algemeene vergadering, gehouden den 3 Julij 1838.

In deze gewone jaarlijksche vergadering, verslag zullende geven over den staat van dit gewest, met betrekking tot deszelfs beheer, ter voldoening aan art. 37 des reglements op het gezag en de magt der staten, zoo hebben wij de eer te dien opzigte het opmerkenswaardigste aan UEd. gr. achtbare mede te deelen, naar de volgorde, door ons vroeger aangenomen.

Bevolking. Dezelve is sedert 1°. Januarij 1837 toegenomen en bedroeg toen 190,229 zielen, op 1° Januarij 1838, 192,340, alzoo een meerder getal van 2,111 zielen. Die vermeerdering blijkt mede uit het navolgende:

Het getal kinderen, gedurende 1837, in Overijssel geboren, bedroeg 3,093 mannelijke, en 2,975 vrouwelijke, te zamen 6,068, waaronder 128 mannelijke en 101 vrouwelijke, onecht geborene.

In hetzelfde tijdvak zijn overleden: van het mannelijke geslacht 2,186, waaronder één in het 96ste en één in het 98ste jaar zijns levens; van het vrouwelijke 2,161, waaronder eene in het 100ste jaar, te zamen 4,347 personen, en alzoo meer geboren dan overleden 1,721. Met inbegrip der plaats gehad hebbende verwisseling van de bevolking, in het gesticht der maatschappij van weldadigheid, de Ommerschans, kwamen van elders in deze provincie zich vestigen, 1,820 personen, daartegen vertrokken uit dit gewest 1,430, derhalve meer ingekomen dan vertrokken 390 personen, welke gevoegd bij het meerder getal geborenen, zoo geeft zulks de reeds vermelde vermeerdering der bevolking, met 2,111 zielen.

Het getal huwelijken, gedurende denzelfden tijdkring gesloten, is 1,562, zijnde 79 meer dan in 1836; twee echtscheidingen vonden plaats. Deze opgaven, vergeleken met die over 1836, doen zien: dat bij het, op één na, gelijk getal geborenen, er 274 personen meer overleden zijn in 1837. Sedert de laatst gehouden volkstelling in 1829, is de bevolking in deze provincie aanzienlijk toegenomen, tellende op 1°. Januarij 1830, 178,895 zielen.

Ziekten en geneeskundige hulp. In het algemeen bleef de provincie in het vorig jaar bijna geheel verschoond van besmettelijke ziekte; te Deventer tastte de natuurlijke kinderziekte 25 personen aan, van dezelve zijn overleden 3, de overige 22 herstelden.

De aanschrijving in het vorig jaar, door den heer gouverneur gedaan, ter bevordering der inënting met koepokstof, heeft de gunstige uitkomst opgeleverd, dat, tegen betaling 821 personen, gratis 4,502 personen, te zamen 5,323 (zijnde 2,948 personen meer dan in 1836), werden gevaccineerd. En hoezeer de heeren G. Landreber, Michorius te Oldenzaal, en J. Moll te Olst, de meeste vaccinatiën gratis verrigt hebben (de eerste 571, de laatste 446), zoo verdienen echter ook met lof te worden vermeld de heeren E. F. Schaepman te Zwolle, en E. ten Raa te Staphorst, dewelke ieder aan meer dan 200 personen die kunstbewerking gratis hebben gedaan. Het personeel der geneeskunst-oefenaren heeft geene vermeerdering of vermindering van beteekenis ondergaan. De vrouw, welke van 1834 tot in 1837 op kosten der provincie aan de clinische school te Amsterdam tot de vroedkunde is opgeleid, heeft door onze tusschenkomst, in September ll., eene standplaats bekomen te Vollenhove.

Nationale Militie. De werkzaamheden daarvoor zijn ook dit jaar geregeld en in behoorlijke orde afgeloopen. Het gewoon contigent aan deze provincie opgelegd was 621 man, het buitengewoon 9 man; zijnde te zamen 630. Van dat getal zijn reeds 623 in dienst gesteld; terwijl 5 man, wegens gebrek aan beschikbare nommers in eenige gemeenten, niet kunnen geleverd worden, en 2 tot nog toe niet zijn opgekomen; makende te zamen het boven opgegeven getal van 630 manschappen.

Bij vroegere, maar vooral ook bij deze ligting, werd de moeijelijkheid bij de militie-pligtingen ondervonden, om geschikte plaatsvervangers te bekomen; zoo zelfs, dat onderscheidene personen, ondanks het aanbieden van betekkelijk hooge sommen, zich niet in de dienst hebben kunnen doen vervangen, maar in persoon hebben moeten optreden.

Schutterijen. Volgens de daaromtrent bestaande verordeningen, zijn de manschappen der ligting van 1837, na de inlijving, dadelijk met onbepaald verlof naar hunne haardsteden teruggekeerd.

Het getal der voor de dienst aanwezenen, bedroeg 554, waarvan slechts 4, uithoofde van ziekte, nog niet zijn ingelijfd.

Even als in vorige jaren, werden de schutters, die den 34 jarigen ouderdom bereikt, of hunnen 10 jarigen diensttijd volbragt hadden, ontslagen.

Kerkelijke zaken. Op eenige plaatsen vereischen de kerkgebouwen noodzakelijk herstel of verbetering; inzonderheid die der Hervormde gemeenten te Gramsbergen, Goor, Hardenberg, Heino, Markelo, Wanneperveen, Wierden en Wijhe; voor eenige derzelve zijn verzoeken tot subsidie bij het hoofdbestuur ingediend, wijl die kerken zelve daartoe de vereischte fondsen niet bezitten.

De volgende subsidiën werden verleend: tot herstel der pastorij der Hervormde gemeente te Nieuwleusen, van het rijk nog ƒ 200; tot herstel der kerk van die zelfde gemeente, in den Ham, uit 's rijks kas ƒ 7,000; tot de bouwing der nieuwe kerk van die zelfde gemeente te Hengelo, uit de provinciale fondsen, nog ƒ 300; tot herstel der kerk van de Roomsch Katholijke gemeente te Saasveld, onder Borne, uit 's rijks kas ƒ 1,0[illegible] uit de provinciale fondsen ƒ 200; tot herstel der kerk van die zelfde gemeente, te Haaksbergen, uit 's rijks kas ƒ 2,500, uit de provinciale fondsen ƒ 350; tot het bouwen eener nieuwe pastorij bij de Roomsch Katholijke gemeente te Tubbergen, uit 's rijks kas ƒ 2,300, uit de provinciale fondsen ƒ 250.

Te Luttenberg, onder Raalte, werd eene Roomsch Katholijke gemeente gevestigd.

De markgenooten te Usselo, gemeente Lonneker, hebben eenparig [illegible] gevonden, tot het stichten eener Hervormde kerk aldaar, waartoe [illegible] jaren het denkbeeld bestond, ƒ 6,000 te verstrekken, uit den verkoop [illegible] onverdeelde marke-gronden te vinden; de koninklijke concessie hiertoe [illegible] aangevraagd, tevens met verzoek om subsidie tot de bouwing van die [illegible] en het verleenen van eene jaarwedde voor den predikant.

(*Het vervolg hierna.*)

Schepen in Lading.

AMSTERDAM.

Naar BATAVIA, het gek. tweed. fregatschip *Jeannette Philippine*, [illegible] Nicolaas Rademaker, van Amsterdam. Adres bij Coopman en de Wit [illegible] naertz, van Olivier en Comp., Hoyman en Schuurman en de Vries en C[illegible]

Naar BATAVIA, het gek. tweed. barkschip *Decima*, Kapt. K. J. [illegible] van Amsterdam. Adres bij F. der Kinderen.

Naar BATAVIA, het nieuw gebouwd en gek. tweed. fregatschip *Maria*, Kapt. Hendrik Wente, van Amsterdam. Adres bij Coopman [illegible] Wit en Lenaertz, van Olivier en Comp, Hoyman en Schuurman [illegible] Vries en Comp.

Naar BATAVIA, het gek. tweed. fregatschip *Betsy en Sara*, Kapt. Reinholdt, van Amsterdam. Adres bij Coopman en de Wit en Lenaertz [illegible] Olivier en Comp., Hoyman en Schuurman, en de Vries en Comp.

Naar BATAVIA, het gek. tweed. fregatschip *Minerva*, Kapt. P. [illegible] zen, van Amsterdam. Adres bij Coopman en de Wit en Lenaertz, [illegible] vier en Comp, Hoyman en Schuurman, en de Vries en Comp.

Naar BATAVIA, het gek. tweed. fregatschip *Louisa*, Kapt. J. K. de [illegible] van Amsterdam. Adres bij Coopman en de Wit en Lenaertz, van Oli[illegible] Comp.; Hoyman en Schuurman, en de Vries en Comp.

Naar BATAVIA, het gek. tweed. fregatschip *Dorothea*, Kapt. E. [illegible] ker, van Amsterdam. Adres bij Coopman en de Wit en Lenaertz, [illegible] vier en Comp., Hoyman en Schuurman, en de Vries en Comp.

Naar BATAVIA, het gek. tweed. fregatschip *Palembang*, Kapt. G. van der Hucht, van Amsterdam. Adres bij Coopman en de Wit en Le[illegible] van Olivier en Comp, Hoyman en Schuurman, en de Vries en Comp.

Naar RIO DE JANEIRO, het gek. kofschip *de Jonge Maria*, Kapt. [illegible] van Hogerhuisen, van Amsterdam. Adres bij Jan Daniels en Zoon [illegible] man, de Vries en Comp., van Olivier en Comp., en Hoyman en Schu[illegible]

Naar SURINAME, het gek. tweed. galjootschip *Nicolaas Witzen*, [illegible] Frederik Lange, van Amsterdam. Adres bij B. D. Bosscher.

Naar SURINAME, het tweedeks galjootschip *Concordia*, Kapt. [illegible] Diets, van Amsterdam. Adres bij Hoyman en Schuurman.

Naar SURINAME, het gek. tweed. barkschip *Catharina*, Kapt. [illegible] Hillers, van Amsterdam. Adres bij Hoyman en Schuurman.

Naar SURINAME, het gek. tweedeks fregatschip *Sophia Maria*, [illegible] Andresen, van Amsterdam. Adres bij Hoyman en Schuurman en E. Windh[illegible]

Naar SURINAME, het gek. driemast galjootschip *Wilhelmina*, Kapt. [illegible] Klint, van Amsterdam. Adres bij Hoyman en Schuurman.

Naar SURINAME, het gek. brikschip *Astrea*, Kapt. J. A. de L[illegible] Amsterdam. Adres bij Hoyman en Schuurman en de Vries en Comp.

Naar SURINAME, het Ned. gezinkt kofschip *Zaandam*, Kapt. L. [illegible] ger, van Amsterdam. Adres bij Hoyman en Schuurman.

Naar SURINAME, het Ned. gezinkt kofschip *Hilleyonda Ida*, Kapt. Hendriks, van Amsterdam. Adres bij Hoyman en Schuurman.

Naar SURINAME, het Ned. gezinkt kofschip *de Zeevaart*, Kapt. Haasnoot, van Amsterdam. Adres bij Hoyman en Schuurman.

Naar SURINAME, het gek. tweed. fregatschip *Julia*, Kapt J. Bilbra[illegible] Amsterdam. Sluit 28 Sept. Adres bij Hoyman en Schuurman.

Naar SURINAME, het gezinkt schooner kofschip *Sara Anna* C[illegible] Kapt. N. K. Dykhuis, van Amsterdam. Adres bij B. D Bosscher.

Naar SURINAME, het gek. tweed. fregatschip *Suriname*, Kapt. [illegible] der Mey, van Amsterdam. Adres bij Jan Corver en Comp.

Naar CURAÇAO (via ST. THOMAS), het gek. tweed. brikschip M[illegible] *Jacoba*, Kapt. D. J. [illegible], van Amsterdam. Adres bij E. Windhou[illegible] Vries en Comp en Hoyman en Schuurman.

Naar HAVANA, het Nederl. Brikschip *de Verwachting*, Kapt. N. [illegible] degaard. Adres bij Canne en Balwé.

Naar HAVANA, het gek. brikschip *Alida*, Kapt. Klaas Haasnoot [illegible] Amsterdam. Adres bij B. J. van Hengel.

Naar HAVANA, het gek. tweed. barkschip *Alcyon*, Kapt. H. G[illegible] veld, van Amsterdam. Adres bij B. J. van Hengel.

Naar NEW-YORK, het Amerikaansch brikschip *Merida*, Kapt. Drinkwater. Adres bij Jan Corver en Comp.

Naar NEW-ORLEANS, het Amerik. brikschip *Pandora*, Kapt. L[illegible] Adres bij van Olivier en Comp.

Naar MALTHA, SMIRNA en CONSTANTINOPEL, het schip *die G[illegible] nung*, Kapt. J. R. Schneiders. Adres bij van den Bey en Comp.

Naar TRIEST, het gek. Amerikaansch fregatschip *Georges*, Kapt. Sill. Adres bij Jan Corver en Comp.

Naar TRIEST, het Ned. gezinkt kofschip *de Jonge Gerbrand*, Kapt. Jaski. Adres bij Jan Corver en Comp.

Naar TRIEST, het gek. tweed. Amerikaansch fregatschip *Canton*, Kapt. R. J. Chase. Adres bij Jan Corver en Comp

Naar LIVORNO en GENUA, het kofschip *Angelina*, Kapt. H. [illegible] Adres bij van den Bey en Comp en Nobel en Holtzapffel.

Naar GENUA en LIVORNO, het Nederl. kofschip *de Tweelingen en Wilco*, Kapt. H. F. Klein. Adres bij C. J. de Grijs en Zoon en J. de [illegible]

Naar GENUA en LIVORNO, het Nederlandsch kofschip *Aletta*, Kapt. Nepperus. Adres bij Jan Corver en Comp.

Naar GENUA, het Napolitaansch brikschip *Narcis*, Kapt. Agosto C[illegible] Adres bij Jan Corver en Comp.

Naar MARSEILLE, het Ned. kofschip *Katharina Josephina*, Kapt. Muntendam. Adres bij Jan Corver en Comp.

Naar MARSEILLE, het. Nederl. kofschip *Douro*, Kapt. H. de Haan, [illegible] bij C. J. de Grys en Zoon.

Naar MARSEILLE, het Nederl. schoonerkofschip *Johanna Maria*, [illegible] W. K. de Groot. Adres bij van den Bey en Comp. en Nobel en Holtz[illegible]

Naar MARSEILLE, het Ned. gezinkt schoonerschip *Henrietta*. Kapt. van Rhijn. Adres bij Jan Corver en Comp.

Naar CADIX, GIBRALTAR, en MALAGA, het Spaansch schip S[illegible] *Animas*, Kapt. José M. de Villabaso. Adres bij C. J. de Grys en [illegible]

Naar LISSABON, het Nederl. kofschip *Joanna Jacoba*, Kapt. M. [illegible]

Naar BAYONNE, het Ned. kofschip *de Hoop*, Kapt. W. K. Kok[illegible] bij Jan Corver en Comp.

Adres bij Jan Daniels en Zoon en Arbman, en Coopman, de Witt en Le[illegible]

Naar BILBAO, het gek. Spaansch schoonerschip *Ephemia*, Kapt. de Goiri. Adres bij C. J de Grys en Zoon.

Naar St. PETERSBURG, het Nederl. kofschip *de Vijft*, Kapt. J. [illegible] ker. Adres bij de Wed. Jan Salm en Meyer en H. A. Hespe.

Naar RIGA, het Nederl. kofschip *Anna*, Kapt. H. J. Korter. [illegible] Jan Corver en Comp.

Naar STOKHOLM en NORRKöPING, het Zweedsch schoonerschip [illegible] Kapt. P. G. Osterling. Adres bij Hendrik Gullen.

Naar LUBECK, het Nederl. tjalkschip *de 3 Gebroeders*, Kapt. [illegible] Adres bij Hendriks Gullen.

Naar FLENSBURG, het Deensch galjasschip *Johanna*, Kapt. S. [illegible] Adres bij B. J. van Hengel.

Naar KOPENHAGEN, het Deensch schip *Scandinaviën*, Kapt. H. [illegible] ler. Adres bij da Costa en Bueno.

Naar KOPENHAGEN, het Deensch jagtschip *Maria*, Kapt. J. Ja[illegible] Adres bij B. J. van Hengel.

Naar KOPENHAGEN, het brikschip *Maria Catharina*, Kapt. M. An[illegible] van Kopenhagen. Adres bij B. J. van Hengel.

Naar DRAMMEN, CHRISTIANIA en omleggende plaatsen, het [illegible] galjootschip *Luna*, Kapt. Hans Bakker. Adres bij J. W. Boekhout.

TE AMSTERDAM, BIJ C. G. WITHUYS, VERANTWOORDELIJK UITGEVER EN DIRECTEUR.

GEDRUKT BIJ A. ZWEESAARDT.